

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
“VICTOR BABEȘ” DIN TIMIȘOARA**

ETICĂ ȘI INTEGRITATE ACADEMICĂ

Curs universitar

Școala Doctorală

2019-2020

Prof.univ.dr. Ramona Amina Popovici

2020

Cuprins

Cursul 1.

FUNDAMENTE ALE ETICII ȘI INTEGRITĂȚII ACADEMICE.....4

Cursul 2.

DIALOGUL ȘTIINȚIFIC ȘI ORIGINALITATEA

REZULTATELOR CERCETĂRII ȘI A LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE 7

Cursul 3.

DEONTOLOGIA MUNCII DE ECHIPĂ ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ 11

Cursul 4.

REZULTATELE MUNCII DE CERCETARE ÎN ECHIPĂ

- DISEMINAREA REZULTATELOR.....30

Cursul 5.

**RELATIVITATEA/AMBIGUITATEA REZULTATELOR URMĂRITE PRIN
CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ. DILEME ETICE ÎN CERCETARE 32**

Cursul 6.

STANDARDE ȘI REGLEMENTĂRI 34

Cursul 7.

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(I) 37

Cursul 8.

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(II).....41

Cursul 9.

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(III) 54

Cursul 10.

REFERINȚE VERSUS BIBLIOGRAFIE.....	59
---	-----------

Cursul 11.

PLAGIATUL. AUTOPLAGIATUL	68
---------------------------------------	-----------

Cursul12.

PROTECȚIA DREPTURILOR DE AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE	76
---	-----------

Cursul 13.

PROGRAME/MIJLOACE ELECTRONICE DE VERIFICARE A LUCRĂRILOR	82
--	-----------

Cursul 14.

ETICA ȘI COMPETENȚA CULTURALĂ ÎN ORGANIZAȚIILE MEDICALE DE CERCETARE.....	86
--	-----------

Cursul 1.

FUNDAMENTE ALE ETICII ȘI INTEGRITĂȚII ACADEMICE

Etica academică este un domeniu aflat la intersecția dintre etica cercetării, managementul eticii în organizații (din zona academică) și deontologia profesională a cercetătorului sau profesorului.

Deși preocupările care pot fi circumscrise acestei zone sunt departe de a constitui o evoluție recentă, domeniul a cunoscut o autonomizare semnificativă în ultimii 20-25 de ani, ca urmare în special a nevoii de a răspunde în mod articulat teoretic unor cerințe venite dinspre organisme de finanțare ale cercetării și educației, precum și dinspre opinia publică.

1. Etica profesională

„Societatea și membrii fiecărei profesii încheie un contract social nescris, prin care membrii profesiei cad de acord să renunțe la unele interese înguste, să promoveze idealurile serviciului public și să adere la standarde înalte ale activității, în timp ce societatea permite profesiei o autonomie substanțială de a se auto-reglementa.

Etica unei profesii descrie datoriile specifice asumate de membrii ei prin contractul social” (*Hamilton, 2002, p.3*)

Putem înlocui metafora contractului social cu ideea mai simplă că există așteptări reciproce între o comunitate profesională și societate în sensul mai larg.

În cazul comunității academice, dezvoltarea și internalizarea unor standarde etice reprezintă o parte esențială a răspunsului la așteptările sociale .

2. Etica cercetării științifice

Etica cercetării științifice discută problemele etice care apar în toate fazele unei cercetări, de la alegerea temei și a metodelor, la desfășurarea ei propriu-zisă și apoi la publicarea și valorificarea rezultatelor.

Mai ales atunci când cercetarea implică ființe vii ca subiecți, problemele de natură morală pot fi extrem de complexe.

Termenul are însă o dublă utilizare. Uneori este folosit pentru a desemna o zonă a reflecției teoretice, în care sunt discutate dileme morale ce pot apărea în activitatea de cercetare, sau sunt formulate și analizate propuneri normative de abordare a acestor dileme. Alteori, sintagma trimite mai curând la o realitate instituțională, configurată de mecanismele care asigură evaluarea și avizarea etică a proiectelor de cercetare, dezvoltarea unor standarde și

reglementări și monitorizarea respectării lor (comisii de etică a cercetării, consilii naționale de etică, cerințe de natură etică ale revistelor de specialitate etc).

3. Managementul eticii în organizații

„Managementul eticii este ansamblul activităților și măsurilor care urmăresc organizarea instituțională a eticii pentru crearea unor organizații integre. A nu se confunda managementul etic cu "etica managementului" El trebuie de asemenea distins de "etica organizațională" în sens larg, adică de tradiționala analiză a problemelor etice din organizații pentru a oferi clarificări normative și o orientare morală, utilizând pentru aceasta diferite teorii etice și instrumente de analiză furnizate de filosofia morală” (Mureșan 2009, p.39)

Printre elementele unui sistem de management al eticii la nivelul unei organizații (numit uneori și „infrastructura etică” a organizației) se numără codurile și comisiile de etică, birourile de etică și conformitate, auditul etic, trainingurile și auto-training-urile de etică, ombudsmanul, hotline-ul etic etc. Problemele discutate în literatură se referă în special la arhitectura și optimizarea acestor sisteme (spre exemplu, în funcție de dimensiunea, specificul și complexitatea organizației).

4. „Etică și integritate academică”

Deși în limbajul curent folosim adesea aceeași sintagmă, ar fi poate util să distingem între două sensuri diferite, deși corelate. Pe de o parte, ne-am putea referi la „etica academică” (*academic ethics*), pe de altă parte la „etică în mediul academic” (*ethics in academia*).

Primul sens trimite la un domeniu de cercetare teoretică și empirică, adesea interdisciplinar, pe când al doilea vizează mai curând o mișcare intelectuală și socială care promovează etica în organizațiile academice.

O altă confuzie posibilă este generată de utilizarea neunitară a termenilor „etică” și „integritate” academică.

Riguros vorbind, ambele utilizări sunt incorecte. Integritatea este o virtute a unei persoane sau a unei organizații și, ca atare, parte a obiectului de studiu al eticii teoretice.

5. Teoriile etice, moralitatea comună și cea profesională

Moralitatea este atât de prezentă în viața noastră, încât ajungem adesea să nu o mai observăm. Luăm zilnic zeci sau sute de decizii cu încărcătură morală, uneori aproape automat, fără să le resimțim ca atare. Doar în cazurile dificile sau dilematice devenim conștienți de miza etică a deciziilor.

La fel de natural percepem probabil și pluralitatea cerințelor moralității.

Fiecare dintre aceste tipuri de cerințe particulare (sau intuiții morale de bază) a fost captat și dezvoltat de una dintre marile teorii morale.

Cele mai cunoscute și discutate sunt *deontologismul* (avându-l ca exponent principal pe Immanuel Kant), *utilitarismul* (John Stuart Mill) și *etica virtuții* (Aristotel).

Etica academică, la fel ca alte domenii ale eticii aplicate, trebuie să includă și o specificare sau particularizare a principiilor etice generale pentru un decupaj particular al realității.

6. Specificul moral al vieții academice

Există principii și/sau valori morale specifice ale vieții academice.

Acceptarea lor socială largă de azi este și rezultatul unui proces tumultuos și nu lipsit de asperități.

Cele mai des invocate sunt probabil libertatea academică, autonomia intelectuală a cercetătorului și acceptarea diversității de opinii și convingeri.

Codul de Etică al Universității de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” din Timișoara menționează ca principii fundamentale libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, meritul, profesionalismul, onestitatea și corectitudinea intelectuală, transparența, responsabilitatea profesională și socială, respectul și toleranța, bunăvoința și grija.

Mediul academic, atât în dimensiunea de predare, cât și în cea de cercetare, asumă ca ideal discuția liberă, rațională și critică.

Propriile valori și principii morale sunt în mod legitim obiecte ale acestei discuții.

Cursul 2

DIALOGUL ȘTIINȚIFIC ȘI ORIGINALITATEA REZULTATELOR CERCETĂRII ȘI A LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE

1. Originalitatea ca noutate absolută și ca valoare adăugată

Scopul cercetării științifice constă în producerea de cunoaștere nouă. Dar ce înseamnă noutatea cunoașterii? Dar originalitatea acesteia?

Cele două criterii se suprapun în mare parte, dar nu în totalitate. De exemplu, dacă refacem un studiu deja publicat și obținem aceleași rezultate, cunoașterea pe care am obținut-o este nouă, dar nu este originală.

Dat fiind că replicarea studiilor anterioare este foarte valoroasă pentru știință, dar sistematic descurajată de accentul pus pe originalitate, este important să ne propunem mai degrabă obținerea de cunoaștere nouă, decât originalitate cu orice preț.

Originalitatea poate fi confundată cu noutatea tematică. Desigur, dacă studiem un subiect care nu a mai fost abordat înainte, rezultatele vor fi noi și originale.

Cunoașterea științifică apare într-o comunitate științifică, de regulă definită prin disciplina de studiu. O cercetare științifică își atinge scopul dacă îi face pe autori și pe cititorii rapoartelor să afle ceva ce nu este deja cunoscut în comunitatea științifică interesată de disciplina respectivă.

Pentru cercetătorii aflați la început de carieră, conceptele de noutate și de originalitate pot părea fie zdrobitoare, fie niște farse, dat fiind că pare dificil dacă nu chiar imposibil să mai adaugi ceva nou în câmpuri ale cunoașterii care sunt foarte bine investigate.

În linii mari, pare că totul a fost spus deja. Totuși, cunoașterea nouă este accesibilă nu doar profesioniștilor cu decenii de experiență, ci și cercetătorilor la început de drum.

Cunoașterea nouă poate apărea în diferite zone ale cercetării:

- a) Informații noi despre lume (informații empirice noi).
- b) Replicarea cunoașterii existente, invalidarea unor rezultate anterioare sau a eficienței unor metode reprezintă de asemenea un tip de informații noi despre lume.
- c) Concepte nuanțate. Pe măsură ce aprofundăm un subiect, este posibil să constatăm că felul în care l-am folosit inițial nu este perfect adecvat datelor empirice, și este nevoie să propunem nuanțe sau modificări ale acestui concept.
- d) Următorul pas constă în propunerea unui concept nou sau, mai departe, a unei teorii noi, care surprinde mai bine sau explică mai bine realitatea studiată, față de conceptele sau teoriile anterioare.

- e) De asemenea, putem propune noi abordări metodologice sau instrumente de cercetare, adecvate înțelegerii asupra lumii pe care o susținem.
- f) Atunci când un autor propune o teorie radical diferită de cele existente, care conduce la schimbarea semnificativă și a metodelor folosite, și a stilului de analiză și raportare, precum și a vocabularului general, putem vorbi despre o schimbare de paradigmă, nivelul cel mai înalt de originalitate.

2. Cum să dezvoltăm și să recunoaștem originalitatea în cercetare

Pentru a obține cunoaștere nouă și eventual diferită semnificativ de ceea ce a fost creat anterior, putem introduce abordări noi în mai multe etape ale cercetării:

- a) **Scop:** Realizarea unei lucrări originale are ca scop folosirea potențialului interior și creativ de a îmbunătăți ceva sau de a crea ceva nou.
- b) **Literaturereview ("State of the art"):** Pentru a afla care este stadiul actual al cunoașterii în domeniu, contextul în care va fi dezvoltată această cercetare, și pentru a fundamenta cercetarea proprie a temei (fezabilitatea temei).
- c) **Originalitate în instrumente, tehnici și proceduri:** Folosirea într-un mod nou și netestat anterior a tehnicilor, procedurilor și instrumentelor necesare în studiul respectiv, sau dezvoltarea de noi tehnici, proceduri și instrumente pentru un scop specific.
- d) **Originalitate tematică, prin explorarea necunoscutului:** Se efectuează o cercetare asupra unui subiect/obiect care nu a mai fost investigat până atunci.
- e) **Originalitate tematică, prin explorarea neanticipatului:**
Se pornește într-un studiu pe un subiect cunoscut, dar în timpul cercetării se deschid căi alternative, care nu au mai fost cercetate anterior.
- f) **Originalitatea datelor:** Abilități creative în procesarea datelor colectate de autori, sau originalitate în modul de a interpreta date furnizate de terțe entități.
- g) **Originalitate în transferul modului sau locului de utilizare:**
Datele cunoscute și deja publicate pot duce la cercetare originală dacă sunt testate în situații noi (în alt domeniu de studiu, în altă regiune geografică).
- h) **Originalitatea în produsele secundare:** Există aproape întotdeauna subproduse în timpul oricărei cercetări, probabil dezvoltarea unui anumit echipament sau a unor descoperiri secundare interesante din literatură. Acestea pot fi aduse în prim plan, concentrate sau dezvoltate în continuare. Atunci când se scrie disertația, problema cercetării sau tema trebuie doar să fie reformulată pentru a reflecta noua natură a lucrării și implicit originalitatea acesteia.
- i) **Originalitate în experiență:** Propria experiență în elaborarea unui studiu în funcție de

abilitățile de gândire creativă poate constitui o sursă de originalitate.

3. Dialogul științific

Principala soluție pentru obținerea unei cunoașteri noi constă în dialogul științific cu cercetători ce studiază fenomene similare, sau apelează la concepte similare. Acest dialog este întemeiat prin secțiunea de "literaturereview" – trecerea în revistă a studiilor anterioare pe aceeași temă. Odată ce am documentat ceea ce cercetătorii interesați știu deja, intrarea într-un dialog cu ei va conduce inevitabil la cunoaștere nouă, chiar dacă nu îi contrazicem, ci chiar confirmăm aceleași rezultate.

Din punct de vedere tehnic, dialogul științific se realizează prin citarea surselor. Pentru a facilita lucrul cu surse bibliografice, este recomandabil să folosim instrumente de gestiune automată a referințelor. Printre acestea se numără Mendeley (<https://www.mendeley.com>) sau Zotero (<https://www.zotero.org>).

4. Resurse suplimentare

Originalitatea gândirii (Sursă: Iulian Leahu- Învățarea creativă prin lecțiile de fizică).

Gândirea originală reprezintă aptitudinea de a trata în mod diferit realitatea față de percepția generală, conformistă, de a da răspunsuri noi sau răspunsuri neobișnuite, rare din punct de vedere statistic, izvorând mai curând din imaginație, decât din ceea ce este cunoscut.

Sunt adoptate ca originale produsele creative reprezentând:

- noutate absolută – unicitate, ceva încă nesemnlat, un lucru sau idee care apar pentru prima dată în universul material sau spiritual;
- răspunsuri neobișnuite – rare din punct de vedere statistic (în colectivitate, în grupul delucru, în raport cu sine);
- imprevizibilitate-produsul creativ nu este rezultatul unor procese logice obișnuite;
- ingeniozitate – soluție surprinzătoare, care uimește, simplă, la obiect, care frapează;
- asociații îndepărtate – mai curând ciudate;
- toate aceste caracteristici ale noutății trebuie să corespundă în același timp șirealității – relevanței răspunsului, adecvării la realitate, utilității sociale.

Originalitatea rezultatelor cercetării și lucrărilor științifice

“Originalitatea în acest caz nu presupune neapărat tratarea unui subiect/ a unei teme care nu au mai fost abordate de nimeni până acum.

O lucrare este originală dacă:

- a) asimilează, expune în manieră personală și nuanțează informații științifice existente;
- b) ordonează, explică și/sau comentează informații teoretice existente (compilații, antologii, istorii);
- c) interpretează concepte sau teorii consacrate în domeniul dat;
- d) corectează sau combate una sau mai multe perspective teoretice expuse anterior de alți autori;
- e) promovează și susține o perspectivă proprie asupra unei chestiuni teoretice din domeniul dat.

Originalitatea presupune, în schimb, onestitate intelectuală.

Plagiatul, sub orice formă s-ar manifesta, este inadmisibil într-o lucrare științifică.

Originalitatea presupune că textul este, în întregime, produsul eforturilor proprii.”

Sursă: Cristian Radu, Elaborarea lucrărilor științifice,

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Exemplu: Criterii pentru a stabili originalitatea lucrărilor științifice

Universitatea Melbourne Australia www.services.unimelb.edu.au/academicskills

- Prezentarea unei prime informații importante în scris pentru prima dată;
- Extinderea, calificarea sau elaborarea unei lucrări existente;
- Realizarea unei lucrări originale proiectate de altcineva;
- Dezvoltarea unui produs nou sau îmbunătățirea unui produs existent;
- Reinterpretarea unei teorii existente, poate într-un context diferit;
- Demonstrarea originalității prin testarea ideii altcuiva;
- Efectuarea unor activități empirice care nu au fost făcute înainte;
- Folosirea unei abordări metodologice diferite pentru a rezolva o problemă;
- Sintetizarea informațiilor într-un mod nou sau diferit;
- Furnizarea unei noi interpretări utilizând informațiile existente / cunoscute;
- Repetarea cercetării în alte contexte, de exemplu o altă țară;

- Aplicarea ideilor existente în noi domenii de studiu;
- Aplicarea unei tehnici particulare existente într-o zonă nouă;
- Dezvoltarea unui nou instrument sau tehnică de cercetare;
- Folosirea unei abordări diferite, de exemplu o perspectivă interdisciplinară;
- Dezvoltarea unui portofoliu de lucru bazat pe cercetare;
- Dezvoltarea cunoașterii într-un mod care nu a mai fost făcut anterior;
- Efectuarea unui studiu pe o zonă sau pe un subiect necercetat anterior;
- Efectuarea unei analize critice a unui lucru care nu a fost examinat anterior.

Cursul 3

DEONTOLOGIA MUNCII DE ECHIPĂ ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

1. „Cum mai multe minți produc laolaltă cunoaștere”

Societatea și economia de azi se caracterizează printr-o tendință tot mai accentuată de privilegiere a muncii în echipă, cu scăderea ponderii efortului strict individual. Comunitățile academice constituie din ce în ce mai puțin excepția de la regulă.

Munca în echipă prezintă o caracteristică specială: membrii echipei se află pe același palier, ceea ce înseamnă că au o capacitate limitată de a-și impune unii altora cursuri particulare de acțiune. Chiar și atunci când echipa beneficiază de un coordonator (persoană sau organizație), problema nu dispare. În mod tipic, coordonatorul nu are capacitatea de a controla toate procesele și acțiunile membrilor individuali. Adesea echipele nici măcar nu au parte de coordonatori formali.

Această caracteristică ridică o foarte dificilă problemă de coordonare și auto-reglaj.

2. Etica și munca în echipă

Una dintre principalele provocări de natură etică pentru munca în echipă o reprezintă distribuția echitabilă a sarcinilor și avantajelor asociate. Există două cazuri extreme (cf. Frey, 2007): *blatiștii* (care nu aduc o contribuție individuală, dar își arogă o parte din merite în caz de succes) și *marginalii* (care contribuie, dar din diferite motive nu se integrează în grup, iar meritul lor este minimizat la final). Ambele situații ne izbesc probabil ca inechitabile și nu sunt de neimaginat nici în echipele academice.

În etica ultimelor decenii, conceptul de *echitate* (*fairness*) este legat mai ales de numele filosofului american John Rawls.

Într-o formă simplificată, putem spune că echitatea se constituie prin intermediul a două cerințe fundamentale: considerația specială acordată celor mai dezavantajați membri ai unei practici și deschiderea funcțiilor și pozițiilor în condiții de egalitate a oportunităților.

Codul de Etică Universității de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” din Timișoara statuează *dreptatea și echitatea* ca valori de bază ale comunității academice:

Codul de Etică și deontologie profesională al Universității de Medicină și Farmacie „VICTORBABEȘ”, din Timișoara vine în sprijinul buneipracticiaacademice, constituindu-se ca un suport în vederea asigurării unui angajament moral al comunității academice. Prin Codul de etică și deontologie profesională Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara își propune să suplimenteze și elucideze regulile juridic-contractuale ale studenților,

cadrelor didactice, personalului administrativ și comunității academice în întregul ei, reguli care să contribuie la bună cooperare, participare, apreciere, încredere, responsabilizare a liberei apartenențe la comunitatea academică a Universității de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timisoara și la crearea, respectiv menținerea unei înalte înalte academice.

Codul de etică și deontologie profesională definește în mod explicit principiile libertății și responsabilității academice pentru Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timisoara. În acest sens, codul cuprinde formularea explicită a regulilor ce vizează condițiile bunelor practici academice în universitate.

Codul de Etică și deontologie profesională trebuie privit ca parte integrantă din statutul cadrului didactic și al personalului auxiliar din Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, și reprezintă o modalitate activă și de sprijin în procesul de asigurare a calității în UMFVBT. Codul de Etică și deontologie profesională trebuie privit ca un ansamblu de principii și norme juridice, liber consimțite de comunitatea academică și să nu permită în nici un fel abateri de la reglementările legale, deontologice și profesionale și în plus, să impună un comportament de înaltă ținută morală, de fructificare a potențialului profesional și uman, de garantare a drepturilor tuturor membrilor comunității academice și să contribuie eficient la standardele de performanță și excelență ale universității.

Art.1. Obiective

(1) Prezentul Cod de etică și deontologie profesională conține principii generale și norme de conduită care se aplică tuturor membrilor comunității universitare.

(2) Codul de etică și deontologie profesională vine în sprijinul bune practici academice, contribuind la coeziunea membrilor săi, la crearea unui climat bazat pe cooperare, participare, competiție, apreciere, încredere și responsabilizare, precum și la creșterea prestigiului UMFVBT.

(3) Nici o dispoziție a prezentului Cod de etică și deontologie profesională nu trebuie interpretată în sensul restrângerii unor drepturi conferite expres prin lege sau prin contractul colectiv de muncă. (

4) Codul de etică și deontologie profesională exprimă principiile și regulile pe care membrii comunității universitare din UMFVBT consimt să le respecte și să le urmeze în activitatea lor profesională, stabilește standardele de referință și sancțiunile la care se expun membrii comunității universitare. (

5) Codul de etică și deontologie profesională universitară face parte din Carta universitară și este elaborată în conformitate cu legislația în vigoare.

II. Principii fundamentale

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara este o instituție ale cărei scopuri, includ dezvoltarea și afirmarea profesională, evoluția cunoașterii și cercetării în condițiile respectării statului de drept și a drepturilor omului. Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara respectă demnitatea fiecărui dintre membrii săi și promovează integritatea academică. Valorile și principiile pe care le promovăm în mod deosebit și a căror realizare efectivă încercăm să o asigurăm sunt: libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, meritul, profesionalismul, onestitatea și corectitudinea intelectuală, transparența, responsabilitatea profesională și socială, respectul și toleranța, bunăvoința și grija.

Libertatea academică

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara este un spațiu liber de ingerințe, presiuni și constrângeri politice, religioase, exceptând constrângerile de natură științifică, legală și etică. Membrii universității sunt protejați de cenzură, manipulări, persecuții, în condițiile respectării standardelor științifice și a responsabilităților profesionale. Oricum membru al comunității universitare trebuie să evite lezarea libertății celorlalți. UMF VBT încurajază, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau de credințele religioase.

Autonomia personală

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara promovează un mediu propice exercitării autonomiei personale. În acest scop asigură exercitarea consimțământului informal în privința programelor, concursurilor și oportunităților de studiu și cercetare și oferă oportunități pentru ca fiecare membru al comunității universitare să poată lua și aplica decizii în privința propriei cariere academice și profesionale:

Dreptatea și echitatea

Membrii universității vor fi tratați drept, corect și echitabil. Nu se permite discriminarea sau exploatarea, indiferent că acestea sunt directe sau indirecte și se aderă la ideea că dreptatea se bazează pe corectitudine și echitate în prevenirea abuzului de putere. Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara adoptă măsuri ferme pentru nediscriminare și egalitate de șanse pentru acces la studii, angajare și programe de cercetare, pentru eliminarea conflictelor de interese și incompatibilități, pentru prevenirea și combaterea oricărei forme de corupție, favoritism și nepotism.

Meritul

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara asigură recunoașterea și recompensarea meritelor personale și colective care conduc la împlinirea misiunii sale instituționale.

Profesionalismul

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara dezvoltă un mediu propice pentru cercetare și competitivitate. În acest scop, dezvoltă programe academice la standarde înalte capabile să conducă la formarea de specialiști competitivi și la creșterea prestigiului în cercetare. UMFVBT va încuraja și recompensa orientarea spre calitate științifică, excelență profesională, acadrelor didactice, cercetătorilor, studenților și a programelor de studii și cercetare. UMFVBT va încuraja și recompensa eficiența, calitatea și excelența profesională la nivel managerial și administrativ și va acționa împotriva imposturii, amatorismului, superficialității, dezinteresului și plafonării.

Onestitate și corectitudine intelectuală

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara respectă și apără dreptul la proprietate intelectuală. Toți membrii comunității academice care dețin calitatea de autor în sensul Legii 8/1996, a actelor normative conexe precum și a celor care reglementează sistabil regimul juridic al proprietății industriale trebuie să se abțină de la a întreprinde orice fel de demersuri de natură a leza dreptul de proprietate intelectuală și să facă tot ceea ce este legal și moral în a recunoaște acest drept. Beneficiile vor fi acordate celor care se află la origine a proprietății intelectuale. Toți cei care au participat la diferite stadii ale cercetării, indiferent dacă rezultatele demersului intelectual au fost sau nu făcute publice trebuie menționați, în spiritul onestității profesionale, al recunoașterii dreptului de autor și/sau de proprietate. Este interzisă orice formă de fraudă intelectuală și/sau de contrafacere indiferent de modul de realizare, prin aceasta înțelegându-se cu titlu exemplificativ dar nelimitativ: plagiatul, copiatul în cadrul examenelor sau concursurilor, contrafacerea rezultatelor cercetărilor, substituirea lucrărilor sau a identității persoanelor examinate, preluarea lucrărilor de la colegi sau profesori fără acceptul acestora, etc.

Transparența

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ” din Timișoara respectă principiul transparenței tuturor categoriilor de informații care interesează membrii comunității universitare, potențiali candidați, absolvenții, instituțiile cu care colaborează și publicul larg, asigurând o informare corectă, facilitând egalitatea de șanse în competiție și asigurând accesul echitabil la resursele universitare. UMFVBT interzice ascunderea, falsificarea sau denaturarea informațiilor la care au dreptul membrii și și publicul larg și garantează difuzarea corectă a informațiilor precum și acuratețea conținutului acestora.

Responsabilitate profesională și socială

Universitatea încurajează membrii să se distingă prin activism și implicare în problemele profesionale, sociale, publice, prin promovarea de atitudini de colegialitate, simț civic și responsabilitate. Programele și activitățile universitare vor fi orientate inclusiv către nevoile societății. Atunci când membrii să reprezintă public Universitatea trebuie să respecte standardele etice și profesionale, fără a putea emite păreri personale care să angajeze instituția. UMFVBT garantează membrilor comunității universitare dreptul de a critica public, întemeiat și argumentat încălcările standardelor profesionale și de calitate, ale drepturilor membrilor comunității universitare și colaboratorilor, fără ca acest drept garantat să fie exercitat abuziv sau în scop de denigrare a universității. Nu sunt permise: dezinformarea, calomnierea, denigrarea publică a programelor și persoanelor din universitate de către membrii propriei comunități academice, exercitarea abuzivă a drepturilor subiective.

Respectul și toleranța

Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara susține și promovează existența unei comunități academice de înaltă înută morală, profesională și etică în cadrul căreia este respectată demnitatea fiecăruia, garantând manifestarea personalității fiecărui membru din comunitate într-un climat liber de orice manifestare și formă de hărțuire, exploatare, umilire, dispreț, amenințare sau intimidare. Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara aderă la valoarea toleranței față de diferențele între oameni, între opinii, credințe și preferințe intelectuale. Nu permit manifestarea necolegială, lipsa de respect, manifestări misogine, rasiste, xenofobe și hărțuire sexuală. Drepturile fiecărui membru al comunității academice trebuie exercitate cu bună credință și cu respectarea drepturilor celorlalți membri. Bunăvoința și grija Universitatea de

Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara consideră dezirabile bunăvoința și grija. În acest sens încurajează recunoașterea morală și /sau materială a membrilor și pentru rezultatele muncii academice, aprecierea, și recunoaștința față de cei merituoși, compasiunea, sprijinul față de cei aflați în nevoie, amabilitatea, politetea, altruismul, înțelegerea, solidaritatea, promptitudinea și optimismul față de toți membrii comunității academice. Totodată descurajează și ocotește indezirabile comportamentele care denotă invidie, cinism, vanitate, lipsă de amabilitate, dezinteres.

III. APLICAREA PRINCIPIILOR

Art. 2. Realizare libertății academice

(1) Toți membrii comunității academice și pot exprima liber, în interiorul sau în exteriorul UMFVBT, opiniile bazate pe competența lor profesională. Este încurajată abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau convingerile religioase.

(2) Orice membru al comunității academice poate să conteste orice decizie a unui organ sau persoană de conducere pe cale ierarhică și la instanțele judecătorești, în cazul când consideră că îi sunt lezate drepturile și libertățile.

(3) Totodată, fiecare membru al UMFVBT trebuie să respecte libertatea și opiniile celorlalți membri.

Art 3.

(1) UMFVBT dă dreptuloricărui membru al comunității academice de a-și exprima liber opiniile academice atât în spațiul universitar, cât și în afara acestuia și de a desfășura activitate de predare, cercetare științifică, în conformitate cu criteriile de calitate academică fără ca prin aceasta să aducă atingere universității și valorilor sale.

(2) Fiecare membru al comunității academice și poate exprima în mod liber, în interiorul sau în exteriorul Universității, opiniile bazate pe competența sa profesională, fără a putea fi cenzurat și răspunde pentru propriile opinii.

(3) Universitatea încurajează abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau convingerile religioase.

(4) Personalul didactic și de cercetare are dreptul de a publica studii, articole, volume, de a candida la obținerea de granturi naționale și internaționale, fără nici un fel de restricții

(5) UMFVBT protejează dreptul la viața privată a membrilor săi (studenți, cadre didactice, personal administrativ, etc.).

Art.4. Constituie încălcări ale libertății academice următoarele fapte: a.-propaganda cu caracter politic desfășurată în interiorul sau în legătură cu acțiunile ale Universității;

b.-prozelitismul religios; c.-promovarea unor doctrine sau idei cu caracter extremist (rasist, xenofob, nationalist, fascist, etc); d.-defăimarea universității de către membrii comunității academice; e.-atacurile personale sau afirmațiile defăimătoare la adresa altor membri ai comunității universitare; f.-exercitarea abuzivă a drepturilor academice în dauna altor persoane și/sau universității, g.-promovarea de atitudini și comportamente care încalcă principiile mediului academic, h.-orice fapte de natură a aduce atingere sau de a știrbi prestigiul mediului universitar și al membrilor săi

Art. 5. Exercițarea autonomiei personale

(1) Toți membrii comunității UMFVBT au dreptul la autonomie personală și la confidențialitate în problemele care țin de viața lor personală. În același timp, autonomia personală nu trebuie să atingă drepturile și libertățile academice ale altor persoane, precum și dreptul UMFVBT la imagine publică veridică.

(2) Personalul UMFVBT, care are acces la documente și informații, trebuie să mențină caracterul confidențial și privat al unor astfel de informații și să protejeze persoanele care nu doresc ca aceste informații să devină publice. Personalul didactic și administrativ are obligația să respecte confidențialitatea în problemele care țin de viața privată a studenților și nu va oferi informații decât cu autorizația acestora.

(3) Încălcarea autonomiei personale și a confidențialității de către cei responsabili de asigurarea acesteia se sancționează disciplinar, civil sau penal în funcție de gravitatea abaterii.

Art.6.Dreptatea și echitatea

(1) Discriminarea în mediul academic face referire la tratamentul negal al unei persoane care atrage încălcarea și limitarea drepturilor persoanei respective în funcție de sex, rasă, vârstă, dizabilități, orientare sexuală, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, stare materială sau mediu de proveniență.

(2) Discriminarea se sancționează conform legislației muncii și/sau instituțional, în funcție de gravitatea abaterii.

Art. 7. Aprecieră meritului

(1) Meritul reprezintă singurul criteriu de ierarhizare calitativă acceptabilă în UMFVBT.

(2) Încăzul studenților, masteranzilor și doctoranzilor, valoarea personală se exprimă prin note / medii obținute în urma verificării și evaluării curente și finale a cunoștințelor, prin rezultatele obținute la diferite concursuri și competiții, implicarea în viața asociativă, acțiuni civice etc.

(3) Încazulcadrelordidactice, valoarea personală se stabileșteținândcont de calitateaactivitățilordidactice, acoperireadisciplinelor predate cu material didactic propriu, publicațiiștiintifice, activități de îndrumare a studenților, granturi de cercetare, apreciereastudenților etc.

(4) Încazulpersonaluluiadministrativ, meritul se stabileșteînfuncție de gradul, complexitateașicalitateaexecutăriiatribuțiilor de serviciuspecificateînfișapostului.

(5) Încazulpersonalului de conducere, meritul se stabileșteînfuncție de eficiențamanagementuluiaplicatîndomeniulresurseumane, financiarși logistic, înfuncție de creareașimenținereastandardelorprofesionaleși morale ridicateîn UMFVBT. Un indiciu important de stabilire a merituluipersonalului de conducere sunt aprecierilestudenților, colaboratorilor, organelorierarhicsuperioare, atestărileinstituționale de calitaterealizate de autoritățișiorganeabilitate, inclusiv regional-europeneși/sauinternaționale.

(6) Este interzisăapreciereameritului dupăpromisiunisarelațiipersonale.

(7) Responsabilitatea față de standardele de evaluare a meritelorși de aplicarevineconducereiiconsiliilorfacultățișidepartamentelor, rectoratului.

Art.8.Profesionalismul

(1)Fiecaremembru al comunitatiiacademiceîșiasună personal raspundereapentrucalitateaprocesuluieducaționalîn care esteimplicat.

(2)Fiecarecadru didactic trebuieșăcunoascăîndetaliudisiplina pe care o predă, asigurandu-se căîntregulconținut al cursului, seminarulusaulucrărilor practice esteactualizatșiadecvatnivelului la care se studiazădisiplina conform planului de învățământ.

(3)Divergențele de opiniiștiintificeîntrecadreledidactice din Universitate nu trebuieșăafectezepregătireașirezultatelestudentilor.

Art.9. Fiecarecadru didactic trebuieșăacorde o atențiedeosebită: a) pregătirișisusțineriicursurilor ; b) elaborării, pregătiriisauasigurăriimaterialului didactic necesarstudentilorpentru curs, seminar saulaborator; c) desfășurăriiorelor de consultațiiprevazute; d) activităților de îndrumareșicoordonare a lucrărilor (proiecte, lucrări de diploma saudisertație) de cătrestudenti; e) evaluăriisicomunicăriirezultatelorîntermenulprevazut; f) realizariineideschideriinternationale.

Art.10. Sub aspect pedagogic, competențapresupunealegereacelormaiadecvatemodalitățișaumetode de abordareoripredare a fiecăreiteme din cadrulprogramei, comunicareaobiectivelorcursului, alegereaunormodalități de examinareînconcordanță cu acesteobiective.

Art. 11. Constituie încălcări ale principiului competenței fapt prin care un cadru didactic:

- a)-alocă cea mai mare parte din timpul rezervat orei de curs, seminar sau laborator, unei discuții fără legătură cu tematica cursului;
- b)-interpretează, în mod eronat, rezultatele unei cercetări în vederea fundamentării unei teorii pe care cel în cauză o susține;
- c)-obligă studenții să-și însușească, exclusiv, punctul său de vedere sau refuză să ia în discuție, pe bază de argumente, alte puncte de vedere exprimate în aceeași problemă;
- d)-se substituie cu o altă persoană din cadrul sau din afara universității care nu deține nivelul de cunoștințe adecvat, în vederea susținerii de cursuri, seminari sau lucrări de laborator;
- e)-alege modalități de examinare care nu sunt în concordanță cu obiectivele cursului (spre exemplu, formularea unor subiecte care solicită doar memorarea unor date, în condițiile în care obiectivul cursului este obținerea abilităților practice);

Art 11.-(1) Integritatea membrilor comunității academice este esențială pentru desfășurarea în condiții optime a activității didactice și de cercetare. (2) Fiecare membru al comunității academice este dator să se preocupe de evitarea oricărui conflict de interese și de a nu săvârși acte sau fapte de corupție sau de altă natură susceptibile să afecteze integritatea sau să aducă prejudicii grave imaginii universității.

Art.12.-(1) Universitatea de Medicină și Farmacie „VICTOR BABEȘ”, din Timișoara promovează competența și competitivitatea. (2) UMFVBT inițiază și susține dezvoltarea de programe academice la standarde înalte, capabile să conducă la formarea specialiștilor de elită și creșterea prestigiului în cercetare. (3) UMFVBT susține și recompensează excelența științifică, profesională, managerială și administrativă.

Art. 13. Onestitatea academică și corectitudinea intelectuală

(1) Lipsa de onestitate academică semnifică toate tipurile de activități care împiedică educația instituționalizată, dezvoltarea cunoașterii, evaluarea corectă a performanței studenților, cadrele didactice și alte categorii de angajați.

(2) Exemple mai frecvente de lipsă de onestitate sunt:

- a) plagiatul - preluarea integrală sau parțială a unui material realizat de un alt autor și prezentarea lui ca aparținând propriei persoane;
- b) copiatul - înșelăciunea, care se referă la faptul autentic de a folosi și prin neautorizat din partea unor persoane, folosirea unor materiale de documentare interzise în timpul examinării etc.;
- c) fabricarea datelor - utilizarea unor date improvizate într-o cercetare sau experiment, modificarea intenționată a datelor unui experiment sau unei cercetări, citarea unor articole inventate;
- d) autoplagiul - predarea celor așite meșle lucrări pentru mai multe discipline și examene;
- e) modificarea datelor din dosarul personal de concurs/ angajare și includerea unor date nereale în CV-ul personal;
- f)

facilitarea oricărei forme de înșelăciune de către orice persoană; g) avantajele obținute prin mijloace ilicite, precum: • ascunderea unor informații care au utilitate publică pentru toți membrii comunității; • împiedicarea unor colegi sau concurenți să-și concentreze eforturile în scopul desfășurării unor activități programate; • subminarea poziției sau activității unor colegi sau concurenți prin distrugerea materialelor de informare și documentare etc.

(3) O acuzație de plagiat trebuie însoțită de dovada clară a plagierii prin indicarea textului preluat, inclusiv ale celor de pe Internet.

(4) Lipsa de onestitate, în special furtul intelectual, se sancționează diferențiat. a) Încăzul plagiatului și copiatului „studentesc”: • la prima încălcare minoră, cadrul didactic, titularul cursului sau seminarului, după demontarea cazului de plagiat sau copiat, sancționează studentul prin atenționare și scădere a notei, oferindu-i sfaturi studentului cum să procedeze pe viitor. Încălcarea respectivă se notează în dosarul personal, pentru evidențierea și prevenirea repetării; • în cazurile semnificative, de repetare a plagiatului minor, de plagiat extins sau total, nota va fi scăzută proporțional, până la anularea examenului; • plagierea tezelor de licență sau de masterat se sancționează cu anularea examenului. b) Încăzul doctoranzilor și cadrelor didactice: • pentru plagiatul minor sau involuntar, se aplică direct avertismentul; • în cazul plagiatului semnificativ, pedeștea merge până la retragerea dreptului de practică sau exmatricularea de la doctorat fără drept de reînscrisere; • în cazul publicării unei lucrări plagiata de către cadrul didactic, cercetător sau doctorand se dă curs prevederilor legislației privind dreptul de autor.

(5) Prevenirea și eliminarea potențialelor conduite de corupție în mediul academic constituie o componentă de bază a eticii universitare și o obligație morală a fiecărui angajat al UMFVBT, deoarece corupția generează un tratament inechitabil, nedreptăți și favoritisme, creează suspiciuni și neîncredere în valoarea diplomelor și competența profesională a absolvenților.

6) UMFVBT se angajează să sancționeze sever din punct de vedere instituțional atât actele evidente de corupție - mită și tentativă de mituire (în banii sau în servicii), realizate direct sau prin intermediari, cât și pe cele mai puțin vizibile, dar la fel de nocive (traficarea clientelărilor a examenelor sau concursurilor pentru ocuparea posturilor, inclusiv practicarea „intervențiilor” ierarhice sau colegiale etc.).

(7) UMFVBT acceptă recomandările asumate de către profesioniști competenți și corecți în privința meritelor unei persoane, dar respinge orice recomandări formale sau presiuni legate de admiterea și evaluarea unei persoane aflate sub standardele solicitate și care nu poate intra onest în competiție.

(8) Printre cele mai grave forme de corupție posibile în mediul universitar se numără: a) traficul examenelor de orice fel (admitere, absolvire, examene la discipline, doctorat, vânzarea, cumpărarea sau substituirea de lucrări scrise, proiecte etc.) contra bani, obiecte sau servicii; b) solicitarea de către membrii personalului universitar, inclusiv prin intermediari, de bani sau cadouri, precum și tentativa de mituire sau mituirea acestora, precum și cointerесarea sub orice alte forme; c) adunarea de fonduri de la studenți pentru cadouri sau pentru acoperirea costului meselor și a băuturilor oferite cadrelor didactice care participă la examenele de licență, la evaluarea lucrărilor de licență, a tezelor de masterat sau de doctor etc.; d) solicitarea unor servicii personale, de orice tip, de la persoane care sunt sau urmează să fie în proces de evaluare, angajare sau promovare, precum și oferirea unor astfel de servicii în schimbul bunăvoinței; e) oferirea serviciilor educaționale și/sau administrative acoperite de sarcinile persoanei respective, ca membru al instituției de învățământ superior; f) favoritismul în procesul de evaluare, angajare sau promovare, de împărțire a sarcinilor didactice ori administrative.

(9) Acceptarea de cadouri simbolice de către personalul universitar este legitimă doar atunci când este evident că nu este de natură să influențeze direct sau indirect procesul educațional, de evaluare, de angajare sau de promovare.

(10) Cazurile de corupție propriu-zisă și formele de corupție universitară, inclusiv tentativele de corupere, se sancționează potrivit legii și/sau instituțional, în funcție de gravitatea faptei, procedându-se de la avertisment până la eliminarea din UMFVBT.

Art. 14. Asigurarea transparenței

(1) Pentru asigurarea transparenței, informația de interes public se plasează pe paginile web – www.umft.ro și alte mijloace de informare în masă.

(2) Criteriile de selecție pentru ocuparea posturilor didactice și administrative se precizează cu rigurozitate și fără echivoc,

fiind respectate prevederile legale și fiind asigurată publicitatea acestora. Este interzis ca interviurile sau examenele de promovare să conțină întrebări privind relațiile personale și viața privată a candidaților, statutul civil sau istoriile personale.

(3) Studenții și ceilalți beneficiari ai procesului de instruire au dreptul la informații clare și precise despre criteriile de evaluare la examene, colocvii, chiar de la începutul cursului, precum și la explicații privind notele obținute. De asemenea, transparența va fi respectată în cazul repartizării studenților în cămine.

(4) Se interzice ascunderea, falsificarea sau denaturarea informațiilor la care au dreptul membrii comunității UMFVBT și publicul larg.

Art. 15. Respectarea principiului profesionalismului și responsabilității sociale

(1) Fiecare membru al comunității academice își asumă, la nivelul său, răspundere pentru calitatea activităților desfășurate.

(2) Cadrele didactice au obligația profesională să cunoască în detaliu disciplina pe care o predau, asigurându-se că întregul conținut al cursului este actualizat, reprezentativ și adecvat nivelului la care se situează disciplina în planul de învățământ.

(3) Încălcarea responsabilităților profesionale și obligației de actualizare a materiei se sancționează începând cu somarea persoanei în cauză spre conformare. Dacă aceasta, în timpul rezonabil acordat, nu se conformează, cadrul didactic în cauză este eliberat de sarcinile didactice și de cercetare, conform prevederilor legislației muncii.

(4) Colaborările sau alte obligații profesionale externe ale personalului didactic și celui administrativ nu trebuie să afecteze îndeplinirea integrală a sarcinilor profesionale ale acestora.

(5) Se interzice reprezentarea intenționată a părerilor personale drept puncte de vedere ale UMFVBT.

Art. 16. Asigurarea respectului și toleranței

(1) Respectul față de ceilalți se demonstrează prin abordarea rațională și rezonabilă a disputelor personale și profesionale, renunțându-se la formulele inacceptabile ale atacurilor la persoane. Respectul și toleranța trebuie să se manifeste atât pe orizontală – între persoane cu același statut, cât și pe verticală, în relațiile ierarhice sau de la cadru didactic la student. Lipsa respectului și toleranței în relațiile ierarhice pe verticală poate conduce la abuz de putere, hărțuire, insultă și inechități.

(2) Este de datoria fiecărui membru al Comunității UMFVBT să nu practice și să combată xenofobia, rasismul și șovinismul, misoginismul, hărțuirea sub orice formă (inclusiv sexuală), insulta și să accepte diversitatea convingerilor filozofice, religioase, politice etc.

(3) UMFVBT cere tuturor membrilor comunității academice o deplină moralitate atât în perimetrul instituției cât și în exterior.

(4) Dezinformarea, calomnierea, denigrarea publică a persoanelor și propriile instituții și a altor instituții universitare se sancționează conform legislației și/sau moral, după caz, în funcție de gravitatea abaterilor.

(5) Comportamentul insultător se sancționează proporțional cu formele sale concrete de manifestare și urmările produse.

(6) Hărțuirea, indiferent de formele sale de manifestare și, în special, hărțuirea sexuală se sancționează conform legislației și/sau instituțional, după caz.

Art. 17. Bunăvoința și grija

(1) Bunăvoința și grija nu trebuie să submineze imparțialitatea evaluării și nici să fie invocate ca pretext pentru obținerea unor favoruri sau avantaje.

(2) Indiferența sistematică, față de cererile studenților și cadrelor didactice, precum și nepăsarea, care afectează major desfășurarea procesului de învățământ sau cercetare sunt sancționabile, moral și/sau legal, după caz.

Art. 18. Conflictul de interes reprezintă situația în care un membru al comunității universitare, cadru didactic, student, o persoană care face parte din personalul administrativ al universității, are un interes personal, direct sau indirect, contrar interesului pe care, în calitate sau funcția pe care o are în cadrul Universității, poate să protejeze, sau să creeze prejudicii de imagine și/sau materiale universității sau altor membrii din comunitatea academică.

Art. 19. Există conflict de interese atunci când persoana evaluată sau examinată este soțul/soția, rudă până la gradul III inclusiv sau afil al cadrului didactic care face parte din comisia de evaluare sau examinare, din comisia de doctorat sau comisia de concurs. (rude de gradul I - părinți și copii; rude de gradul II - frații, nepoții de frate și bunicii; rude de gradul III - unchi și nepot).

Art. 20. În cazul unui conflict de interes, persoana în cauză are obligația de a informa, în scris, organele competente și de a se abține de la orice decizie care afectează soțul/soția, rudă până la gradul al III-lea inclusiv sau afilul.

Art. 21. În cazul în care conflictul de interes apare în activitatea de examinare sau evaluare, cadrul didactic în cauză are obligația de a informa organele competente și să ceară înlocuirea din

comisia de evaluare sau examinare, comisia de doctorat sau comisia de concurs. Dacă înlocuirea nu este posibilă din cauză lipsei unui cadru didactic care are același domeniu și nivel de competență, se va numi un alt cadru didactic, având o specialitate cât mai apropiată, pentru a-l asista pe titularul disciplinei la examinarea sau evaluarea studentului/candidatului respectiv.

Art.22 Persoanele care se afla în relație de soți, afiniși rude până la gradul al III-lea inclusiv nu pot ocupa concomitent funcții astfel încât unul să se afluă de celălalt într-o poziție de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională la orice nivel în aceeași universitate.

Art.23. În relația cadru didactic - student, integritatea presupune evaluare corectă, obiectivă a performanțelor studentului, fără favoritism, în mod nepărtinitor.

Art.24. În relația cadru didactic - student, constituie încălcări ale principiului integrității următoarele fapte: a) pretinderea sau acceptarea de favoruri de orice natură, inclusiv sexuală; b) pretinderea sau acceptarea de cadouri sau alte foloase materiale; c) hărțuirea în toate formele sale; d) împrumutul de bani în cadrul didactic și studenți; e) prestarea de către cadru didactic a unor activități remunerate în favoarea studentului, a soțului/sotiei acestuia, a unei rude, până la gradul III inclusiv sau a unui afil; g) copiatul și orice altă formă de înșelăciune care are loc în timpul examinării, ca și facilitarea copierii; h) condiționarea participării la orice formă de examen, de cumpărare a materialelor bibliografice.

Art.25. În activitatea de cercetare științifică, integritatea presupune: a) acceptarea și menționarea ca autori ai unei opere doar a persoanelor care au participat efectiv la elaborarea ei; b) indicarea sursei din care a fost preluată o idee, o expresie, un rezultat al unei cercetări anterioare, indiferent dacă acestea au fost sau nu publicate. Această regulă privește și elementele preluate din lucrări de orice natură ale studenților sau doctoranzilor și utilizate ulterior de un cadru didactic în propriile cercetări. c) recunoașterea explicită a contribuției oricărei persoane care a participat în mod real la o activitate de cercetare. În situația în care contribuția a constat doar într-o activitate de supervizare sau consiliere, nu este necesară o recunoaștere formală a contribuției. În aceste cazuri, însă, se recomandă includerea unei formule de mulțumire. d) respectarea riguroasă a destinației fondurilor alocate unui proiect de cercetare. Sursele de finanțare care au stat la baza unei cercetări vor fi menționate în publicațiile în care s-au materializat rezultatele cercetării. e) respectarea normelor speciale de etică referitoare la cercetarea efectuată pe subiecți umani sau prin experimente desfășurate cu ajutorul animalelor și a oricăror alte elemente ce țin de etica cercetării; f) evaluare corectă, obiectivă, a performanțelor cadrului didactic, fără partinire sau favoritism, în cadrul examenelor de doctorat,

perfecționare a pregătirii profesionale., a concursurilor de ocupare a posturilor, încadrul evaluărilor periodice, încadrul interviurilor și examenelor de promovare în funcție.

Art.26.

(1) Activitatea de cercetare-dezvoltare trebuie să se desfășoare în respect față de ființa și demnitatea umană, precum și față de suferința animalelor, care trebuie prevenită sau redusă la minimum. (2) Buna conduită în cercetare-dezvoltare trebuie să se desfășoare cu ocrotirea și refacerea mediului natural și a echilibrului ecologic, asigurându-se protecția acestora față de eventualele agresiuni produse de știință și tehnologie. (3) Buna conduită în cercetare-dezvoltare exclude: a) ascunderea sau înlăturarea rezultatelor nedorite; b) confecționarea de rezultate; c) înlocuirea rezultatelor cu date fictive; d) interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor și de formarea concluziilor; e) plagierea rezultatelor sau a publicațiilor altor autori; f) prezentarea deliberat deformată a rezultatelor altor cercetători; g) neatribuirea corectă a paternității unei lucrări; h) introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare; i) nedezvăluirea conflictelor de interese; j) deturnarea fondurilor de cercetare; k) neînregistrarea și/sau nestocarea rezultatelor, precum și înregistrarea și/sau stocarea eronată a rezultatelor; l) lipsa de informare a echipei de cercetare, înaintea începerii proiectului, cu privire la: drepturi salariale, răspunderi, coautorat, drepturi asupra rezultatelor cercetărilor, surse de finanțare și asocieri; m) lipsa de obiectivitate în evaluări și în respectarea condițiilor de confidențialitate; n) publicarea sau finanțarea repetată a acelorași rezultate ca elemente de noutate științifică. (4) Personalul de cercetare-dezvoltare are responsabilități conform legislației în domeniul cercetărilor pe subiecți umani, în folosirea animalelor pentru experimente și în protecția mediului. (5) Buna conduită în cercetare-dezvoltare se asigură în conformitate cu reglementările internaționale din domeniu, cu legislația Uniunii Europene și cu regulile de etică ale programelor de cercetare științifică ale acesteia.

Art.27. În activitatea administrativă și managerială, integritatea presupune: a) respectarea corectă a tuturor procedurilor de derulare a examenului, concursului sau a altor forme de verificare prevăzute pentru selecție și promovare a cadrelor didactice; b) respectarea corectă a tuturor procedurilor de alegere a unui conducător al structurilor de conducere ale universității; c) desfășurarea corectă a procedurilor de selecție și promovare a personalului administrativ; d) încheierea de acte juridice (contracte, angajamente, parteneriate sau orice altă formă de colaborare) sau operațiuni în interesul universității, cu excluderea oricărui conflict de interes.

Art.28. Constituie încălcări ale principiului integrității în activitatea de conducere și cea administrativ-managerială: a) fraudare prin orice mod și cu intenție a procedurilor de selecție și promovare a cadrelor didactice; b) fraudare prin orice mod și cu intenție a procedurilor de alegere sau numire a structurilor de conducere ale universității; c) fraudare prin orice mod și cu intenție a procedurilor de selecție și promovare a personalului administrativ; d) participarea unui membru al conducerii și administrației universității la negocieri comerciale cu firme sau organizații în care are un interes personal, direct sau indirect; e) încheierea de către membrii conducerii și /sau administrației de contracte, angajamente, parteneriate sau orice altă formă de colaborare externă, în care un membru al universității are un interes personal, direct sau indirect; f) colaborările și angajamentele externe ale unor membri ai corpului didactic și administrativ al universității care împiedică îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor înscrise în statele de funcții și fișele posturilor pe care le ocupă, dacă se dovedește că prin aceasta au fost cauzate prejudicii efective universității; g) se consideră decizii sau acte adoptate ori încheiate în condiții de conflict de interese și cele ale structurilor deliberative la care cel puțin unul din membrii se află în conflict de interese și nu s-a abținut de la voturi de la dezbateri. h) în cazul în care o persoană se află în situația unui conflict de interese, aceasta are obligația să informeze în scris, de îndată, structura deliberativă sau persoana care ocupă o funcție executivă superioară ierarhic. i) persoanele care au fost notificate de către comisie cu privire la existența unui conflict de interese sunt obligate ca, în termen de cel mult trei zile de la data luării la cunoștință, să ia măsuri necesare pentru încetarea respectivului conflict. j) dacă într-o perioadă de șase luni, o persoană este nevoită să se abțină de cel puțin trei ori de la adoptarea deciziei ori încheierea unor acte din cauză a existenței unui conflict de interese, Comisia de etică și deontologie profesională procedează, la solicitarea rectorului, la verificarea existenței incompatibilității și a altor interdicții prevăzute de lege. k) Dacă la data desemnării ca rector persoana respectivă este senator sau deputat, funcțiile fiind incompatibile persoana respectivă trebuie să obteze pentru una din funcții.

Art. 29. Activitatea în comunitatea academică presupune colaborarea membrilor săi, în spirit de colegialitate și respect reciproc, în scopul creării și întreținerii unui climat favorabil unor relații echilibrate și raționale între diferitele grupuri și diferiții membrii a comunității sale academice.

Art.30. Colegialitatea implică: a) respect datorat fiecărui membru al comunității academice încălcarea acestei obligații de către o persoană nu conferă nimănui un caz dreptul celui lezat de a adopta o conduită similară; b) obligația de asistență între membrii comunității academice, materializată în suplinirea colegială, acordarea de

sprijin în activitate didactică și administrativă, cooperarea cu bună credință în cadrul proiectelor care implică participarea mai multor persoane; c) respectarea mutuală a diferențelor de ordin lingvistic, religios, social între membrii comunității academice; d) înțelegere, respect și sprijin pentru persoanele cu nevoi speciale; e) obligația de confidențialitate în privința datelor și informațiilor transmise de un membru al comunității academice unui alt membru, cu titlu privat, în privința situației școlare a unui student. Obligația de confidențialitate operează, în condițiile legii privind protecția datelor cu caracter personal.

Art.31. Constituie încălcări ale principiului colegialității: a) discriminarea sau tratarea inegală a persoanelor, bazată explicit ori implicit pe criterii extraprofesionale precum rasa, etnia, religia, convingerile politice etc., b) hărțuirea în înțelesul ei general, de comportament degradant, intimidant sau umilitor care urmărește sau duce la afectare gravă a capacității unei persoane de a-și desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de studiu sau de a-și exercita drepturile, indiferent de formele în care s-ar putea manifesta aceasta: hărțuire sexuală; hărțuire cauzată de rivalitate pentru putere; hărțuirea de orice fel, exercitată de către persoane cu funcții ierarhice superioare, asupra altora situate pe trepte inferioare ale ierarhiei universitare, implică și abuzul de putere; c) Comportamentul insultator, manifestat prin expresii injurioase, umilitoare, intimidante etc. este inacceptabil și contrarețicii comunității academice, indiferent de pozițiile ierarhice ale celor implicați, acesta putând degenera în abuz de putere, când se exercită asupra inferiorilor ierarhiei d) discreditarea în mod injust a unui coleg, a ideilor, ipotezelor sau rezultatelor cercetărilor unui coleg; e) formularea în fața studenților a unor comentarii academice la adresă pregătirii profesionale, a ținutei morale sau a unor aspecte ce țin de viața privată a unui coleg; f) sfătuirea studenților să nu urmeze un curs al unui coleg, din antipatie față de acesta; g) formulare repetată de plângeri sau sesizări vădit neintemeiate la adresa unui coleg; h) utilizarea și dezvaluirea în activitate didactică sau de cercetare a informațiilor transmise cu titlu confidențial de un alt coleg (date personale, experiențe traite etc.); i) promovarea sau tolerarea unor comportamente dintre cele descrise în acest articol de către conducerea facultăților, departamentelor, catedrelor sau compartimentelor administrative.

Art. 32. Loialitatea față de UMF VBT presupune obligația fiecărui membru al comunității academice de a acționa în interesul universității, de a susține obiectivele, strategiile și politicile acesteia, în scopul realizării misiunii și creșterii competitivității ei.

Art.33. Constituie încălcări ale obligației de loialitate: a) savârșirea de acte sau fapte care creează prejudicii materiale și morale Universității; b) deturnare a studenților de la UMFVBT spre o altă Universitate concurentă; c) angajarea în afara universității a unor activități care afectează în mod semnificativ timpul consacrat obligațiilor didactice și de cercetare în universitate ale persoanei în cauză;

Art.34. Transparența, ca principiu etic susceptibil să contribuie la asigurarea egalității de șanse în competiție și accesului echitabil la resurse, implică punerea la dispoziția celor interesați, membri ai comunității academice, candidați, absolvenți, public a tuturor informațiilor pe care aceștia sunt îndreptățiți să le primească, în cantități suficiente și de o calitate reproșabilă.

Art.35. UMFVBT asigură transparența cu privire la condițiile și regulile de desfășurare a concursurilor de admitere, de licență, de disertație, de doctorat, a concursurilor de ocupare a posturilor, a evaluărilor periodice ale angajaților, a interviurilor și examenelor de promovare, precum și cu privire la orice alte informații legate de criteriile de evaluare, aplicarea acestora, desfășurarea concursurilor, obligațiile posturilor pe care candidații, etc.

Art. 36. UMFVBT asigură transparență totală cu privire la fondurile pe care ea înșăși, dar și alte instituții publice din țară și din străinătate, firme, fundații, persoane fizice etc. le acordă pentru dezvoltarea activităților de învățământ, cercetare și administrare. Transparența se referă nu numai la sumele acordate, ci și la modul și eficiența utilizării în concordanță cu obiectivele și normele incluse în proiectele pe bază cărora au fost obținute.

Art. 37. UMFVBT recomandă cadrele didactice și cercetătorilor să menționeze în lucrările lor sprijinul material pe care l-au primit din partea ei și/sau a oricărui alt sponsor, pentru realizarea lucrărilor respective.

Art.38.-(1) Răspundere pentru respectarea dispozițiilor prezentului Cod de etică și deontologie profesională revine fiecărui membru al comunității academice. (2) Statutul de membru al comunității academice impune fiecărui membru asumarea răspunderii pentru îndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor ce-i revin. Incompatibilități

Art.39.-(1) În UMFVBT funcțiile, aflate într-o poziție directă de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională, se află în relație de incompatibilitate, în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educației naționale nr. 1/2011 și nu pot fi ocupate concomitent de către soția/fiul și rude până la gradul al III-lea inclusiv, după cum urmează: a).-președintele Senatului universității cu rectorul, prorectorii, directorul Consiliului pentru studii universitare de doctorat, decanii, prodecanii, directorul general administrativ, membrii consiliului de administrație, directorii de departamente, conducătorii școlilor doctorale, conducătorii unităților instituției de învățământ

superior, b).-rectorul cu prorectorii, directorul Consiliului pentru studii universitare de doctorat decanii, prodecanii, directorul general administrativ, membrii consiliului de administratie, directorii de departamente, conducătorii şcolilor doctorale;; c).-prorectorul şi directorul Consiliului pentru studii universitare de doctorat cu decanii, prodecanii, directorul general administrativ, membrii consiliului de administratie, directorii de departamente, conducătorii şcolilor doctorale, d).-membrii consiliului de administraţie cu decanii, prodecanii, directorul general administrativ, directorii de departamente, conducătorii şcolilor doctorale;; e) -directorul general administrativ cu decanii, prodecanii, cu persoanele cu funcţii de conducere în cadrul departamentului/serviciilor tehnico-administrative şi cu personalul aflat în subordine; f).-decanul cu prodecanii facultăţii respective, directorii de departamente din cadrul facultăţii respective, conducătorii şcolilor doctorale subordonate facultăţii respective;; g).-prodecanul cu directorii de departamente din cadrul facultăţii respective, conducătorii şcolilor doctorale subordonate facultăţii respective, h).-directorul de departament cu conducătorii unităţilor subordonate departamentului respectiv; i).-conducătorul şcolii doctorale cu conducătorii unităţilor subordonate şcolii doctorale respective; j) -conducătorul de doctorat cu studenţii-doctoranziconduşi de acesta.

2.Orice persoana se afla în incompatibilitate cu calitatea de membru într-o comisie de evaluate, de contestaţie, de concurs sau de promovare având ca obiect evaluarea activităţii profesionale şi/sau ştiinţifice a unui angajat al universităţii cu care se află în relaţie de soţie/finişi rude până la gradul al III-lea inclusiv.

3).Prezenţa ca membru în următoarele structuri colective de conducere nu generează incompatibilitate în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educaţiei naţionale nr. 1/2011: a) senatul universitar; b) consiliul facultăţii; c) consiliul departamentului; d) consiliul pentru studiile universitare de doctorat; e) consiliul şcolii doctorale.

4) In cadrul unui departament, definit conform art, 133 din Legea educaţiei naţionale nr.1/2012, se află în relaţie de incompatibilitate în sensul art. 295 alin. (4) din Legea educaţiei naţionale nr.1/2011, şi nu pot fi ocupate concomitent de persoane care se afla unul/una faţă de celălalt/cealaltă într-o poziţie de conducere, control, autoritate sau evaluare instituţională directă la oricel nivel, funcţiile didactice de profesor., conferenţiar, lector/şef de lucrări, asistent care desfăşoară activităţi didactice aferente aceleiaşi discipline sau unităţi didactice {curs} din planul de învăţământ al unui program de

studii universitare sau al unui program postuniversitar, respectiv cursuri, seminarii/lucrări de laborator asociate disciplinelor din planul de învățământ gestionat de același departament.

5) admiterea la studii universitare de doctorat are loc cu respectarea regimului incompatibilităților prevăzute la punctele 2-5

6) funcția de rector este incompatibilă cu ocuparea unei funcții de conducere sau de demnitate publică sau de conducere în cadrul unui partid politic, potrivit art. 215 alin. (3) și (4) din Legea educației naționale nr. 1/2011.

7) Persoana care ocupă funcția de rector în UMFVBT și este numită sau ales în funcție de conducere sau demnitate publică sau de conducere în cadrul unui partid politic poate opta pentru una din cele două funcții în termen de 30 de zile de la numire sau alegerea în funcția de conducere sau de demnitate publică sau de conducere a unui partid politic., în caz în care funcția de rector se vacantează, se organizează concurs public sau alegeri parțiale pentru aceasta, potrivit art. 209 din Legea educației naționale nr. 1/2011 și a cartei universității.

8) Persoana care ocupă o funcție de conducere -sau de demnitate publică sau de conducere în cadrul unui partid politic și este desemnată în funcția de rector în UMFVBT poate opta pentru una din cele două funcții în termen de 15 zile de la numire sau alegerea în funcția de rector.: În cazul în care persoana nu renunță în acest termen, la funcția sau funcțiile de conducere sau de demnitate publică sau de conducere în cadrul unui partid politic, funcția de rector nu se ocupă și se organizează concurs public sau alegeri parțiale pentru aceasta, potrivit art. 209 din Legea nr. 1/2011 și a cartei universității. În acest caz, modalitatea de desemnare a noului rector este aceeași cu modalitatea de desemnare a rectorului care nu a ocupat această funcție ca urmare a incompatibilității și nu se organizează un nou referendum pentru stabilirea modalității de desemnare a rectorului.

Art. 40.

(1) Încălcarea dispozițiilor prezentului Cod de etică și deontologie profesională atrage răspundere disciplinară în condițiile legii educației naționale nr. 1/2011, Codului Muncii și reglementărilor interne ale UMFVBT.

(2) Sancțiunile care se pot aplica personalului didactic și de cercetare și personalului didactic și de cercetare auxiliar de către comisia de etică universitară pentru încălcarea eticii universitare sau pentru abateri de la buna conduită în cercetarea științifică sunt următoarele: a) avertisment scris; b) diminuarea salariului de bază, cumulat, când este cazul, cu indemnizația de conducere, de îndrumare și de control; c) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcții didactice superioare ori a unei funcții de

conducere, de îndrumare și de control, ca membru în comisii de doctorat, de master sau de licență; d) destituirea din funcția de conducere din învățământ; e) desfacere a disciplinară a contractului de muncă. (

3) Sancțiunile care se pot aplica de către comisia de etică universitară studenților, studenților masteranți și studenților-doctoranți pentru încălcarea eticii universitare sunt următoarele: a) avertisment scris; c) retragere a bursei b) exmatricularea;

(4) Lipsa de onestitate, în special furtul intelectual, se sancționează diferențiat. a) Încăzul plagiatului și copiatului „studentesc”: • la prima încălcare minoră, cadrul didactic, titularul cursului sau seminarului, după demonstrarea cazului de plagiat sau copiat, sancționează studentul prin atenționare și scădere a notei, oferind sfaturi studentului cum să procedeze pe viitor. Încălcarea respectivă se notează în dosarul personal, pentru evidență și prevenire a repetării; • în cazurile semnificative, de repetare a plagiatului minor, de plagiat text în sau total, nota va fi scăzută proporțional, până la anularea examenului; • plagierea tezelor de licență sau de masterat se sancționează cu anularea examenului. b) Încăzul doctoranzilor și cadrelor didactice: • pentru plagiatul minor sau involuntar, se aplică direct avertismentul; • încăzul plagiatului semnificativ, pedeșele merg până la exmatricularea de la doctorat fără drept de reînscris; • încăzul publicării unei lucrări plagiata de către cadrul didactic, cercetător sau doctorand se dă curs prevederilor legislației privind dreptul de autor.

(5) Încăzul abaterilor de la buna conduită în cercetarea științifică, comisia de etică universitară stabilește, conform Legii nr. 206/2004, cu modificările și completările ulterioare, următoarele sancțiuni: a) îndepărtare a persoanei/persoanelor din echipa de realizare a proiectului; b) schimbare a responsabilului de proiect.

Cursul 4

REZULTATELE MUNCII DE CERCETARE ÎN ECHIPĂ - DISEMINAREA REZULTATELOR

Publicarea sau comunicarea rezultatelor cercetării, pentru asigurarea schimbului de valori și informații este la fel de importantă ca și obținerea lor.

Colectivul de autori (al publicațiilor, comunicărilor) se stabilește ținând cont de următoarele aspecte:

- sunt cercetători/studenți, masteranzi, doctoranzi care s-au implicat activ în toate fazele cercetării;
- au participat la etapele de concepere, proiectare și realizare a cercetării;
- au contribuit la analiza și/sau interpretarea rezultatelor cercetării;
- au contribuit la elaborarea primară a manuscrisului, sau analiza critică a acestuia și îmbunătățirea substanțială a conținutului științific;
- au ajutat la finalizarea articolului științific.

Autorii aceluiși produs științific sunt cu toții responsabili pentru corectitudinea lui.

Ordinea nominalizării autorilor unui articol:

- conform contribuției acestora, în ordine descrescătoare;
- în ordine alfabetică, în cazul în care autorii au contribuții relativ egale;
- **prim-autor** - responsabil cu colectarea și analizarea datelor și redactarea primei versiuni a articolului;
- **autor de corespondență** – coordonatorul grupului, cel care va purta corespondența cu editorii, referenții etc., în scopul publicării.

Persoanele (instituțiile) care au contribuit la realizarea lucrării, dar nu au parcurs toate etapele de mai sus se vor menționa la secțiunea “Mulțumiri” – Acknowledgements .

- pot fi menționate persoane care au citit și au avut observații asupra conținutului științific al articolului, dar care nu au calitatea de autor;
- organizații care au oferit suport financiar sau anumite materiale, înregistrări, date experimentale, colaboratori care au furnizat unele materiale (de ex. substanțe chimice, aparate etc.);

- contracte de cercetare , proiecte care au finanțat cercetarea.

Aspecte care nu respectă etica cercetării:

- neinclusiunea în colectivul de autori a unor persoane care au lucrat efectiv în proiect;
- includerea unor persoane (de obicei de notorietate) fără știrea acestora, pentru a crește artificial valoarea articolului;
- trecerea “din oficiu” în colectivul de autori a șefilor (de departamente, de secții etc.) fără ca aceștia să își fi adus contribuția la realizarea cercetării;
- publicarea unor lucrări efectuate de studenți, masteranzi, doctoranzi, fără știrea acestora și fără a li se recunoaște meritele.

Obligațiile autorilor și co-autorilor unui articol științific:

- să aplice standardele referitoare la managementul calității în domeniul cercetării;
- să respecte regulile de etica cercetării.

Autorii au o responsabilitate comună în privința rezultatelor cercetării.

Autorii au responsabilitatea de a citi integral manuscrisul înainte de publicare.

Calitatea de autor sau co-autor revine numai persoanelor care au avut o contribuție substanțială la cercetare, realizând unele dintre următoarele activități:

- conceperea și realizarea cercetării sau culegerea datelor, realizarea unor determinări, efectuarea unor experimente, ori analiza și interpretarea datelor;
- redactarea articolului sau revizuirea lui critică din perspectiva conținutului;
- aprobarea versiunii finale a lucrării științifice care urmează să fie transmisă spre publicare.

Cursul 5

RELATIVITATEA/AMBIGUITATEA REZULTATELOR URMĂRITE PRIN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ. DILEME ETICE ÎN CERCETARE

1. Doar datoria de a căuta adevărul?

Poate cea mai comună viziune despre datoria morală fundamentală a omului de știință este surprinsă bine în butada atribuită lui Aristotel de un biograf: „Mi-e prieten Platon, dar mai prieten mi-e adevărul”. Această motivație puternică de căutare în mod dezinteresat a adevărului a constituit de multe ori un motor pentru continuarea cercetării, chiar în condiții de adversitate.

Contextul științei de azi pune însă în dificultate această viziune tradițională.

Atât cadrul instituțional (cercetarea este dependentă de finanțarea publică, iar societatea cere în mod legitim transparență și responsabilitate), cât și impactul rezultatelor (care pot produce enorm de mult bine, dar și enorm de mult rău) ne conduc înspre o reexaminare a problemei. Ideea nu este în nici un caz aceea de a renunța la căutarea adevărului ca datorie generică a oamenilor de știință, ci mai curând de a identifica situațiile în care ea ar putea să nu mai fie prevalentă în raport cu alte datorii sau stringențe de ordin moral.

2. Cercetarea cu utilizări duale (civile și militare – dual-user research)

Dilema dublei utilizări „este o dilemă etică deoarece se referă la promovarea binelui în contextul unui potențial de a face rău (...).

Este o dilemă etică pentru cercetător nu pentru că el sau ea ar urmări altceva decât binele; în mod tipic, cercetătorul nu urmărește să producă vreo vătămare. Mai degrabă, dilema apare pentru cercetător datorită unor acțiuni potențiale ale altora” (Miller și Selgelid, 2008a, p.196)

3. Experimentele înșelătoare (*deceptive experiments*)

Ca regulă generală, cercetările derulate asupra unor subiecți umani trebuie să se supună unor proceduri extrem de stricte privind obținerea consimțământului informat. Atrocitățile comise de medicii naziști în cercetările asupra deținuților din lagăre, cât și practicile scandaloase întâlnite în unele studii derulate în țări democratice, au dus la acceptarea aproape universală a acestei reguli, ca mijloc de prevenire a abuzurilor.

În „Raportul Belmont” obligația de a obține consimțământul informat este justificată ca derivând direct din principiul etic al respectului pentru persoanele umane și pentru autonomia acestora. Consimțământul informat presupune trei elemente: informarea pacientului sau subiectului; asigurarea înțelegerii cu privire la ce presupune experimentul sau procedura; acordul oferit voluntar, în absența oricărei constrângeri.

Există însă excepții admise de la regula consimțământului informat, cele justificate prin faptul că informarea ar afecta validitatea științifică a rezultatelor studiului. Există două tipuri de situații: cele în care sunt omise din informare elemente esențiale cu privire la studiu (ca în cazul cercetărilor asupra unor efecte de tip *placebo sau nocebo*) și cele în care cercetătorii îi induc în eroare în mod activ pe subiecți (folosite pe scară largă în științele comportamentale).

4. Dileme despre dileme

Ce facem atunci când, în activitatea noastră de cercetare, ne aflăm în fața unei dileme morale cu privire la admisibilitatea obiectivelor sau a tehnicilor de cercetare?

Adesea, dilema noastră se datorează faptului că nu avem la dispoziție toate argumentele sau datele relevante. Este foarte probabil ca, în comunitatea noastră epistemică, să existe persoane care au întâmpinat dificultăți similare și cărora le putem cere o părere. Dacă suntem studenți, este foarte probabil să găsim astfel de persoane printre profesori.

Există ghiduri de etică pentru cercetare care se pot consulta; e o probabilitate semnificativă ca problema dvs. să fie tratată în acele documente.

Puteți apela și la literatura relevantă de etică a cercetării, unde cu siguranță veți găsi tratamente mai detaliate și mai teoretice ale chestiunii.

Cel mai important lucru: problemele etice se „rezolvă” prin documentare, discuție și reflecție, nu prin memorarea unor liste de interdicții!

Cursul 6

STANDARDE ȘI REGLEMENTĂRI

Etica cercetării și deontologia academică au devenit un subiect de studiu în sine și, prin urmare, și obiect de reglementare.

Varietatea, complexitatea și dificultatea problemelor ce pot apărea în aceste zone ale interacțiunilor umane, la care se adaugă specificitatea și particularitățile proprii domeniilor de cercetare (științe medicale, ale naturii, sociale sau umane) sunt tot atâția factori care au determinat o anumită rezistență la standardizarea comportamentelor prin reglementare. Într-adevăr, în materie de etică și deontologie academică standardele ori bunele practici și cutumele sunt preferate normelor scrise și/sau juridice.

Pe de altă parte, subiectivitatea inerentă percepției publice cu privire la ceea ce poate fi considerat acceptabil sau nu în materie de etică și deontologie academică face necesară impunerea unor repere pentru conduitele umane, iar acest lucru reclamă imperios stabilirea de reguli prin norme dotate cu sancțiuni ce pot fi aplicate general, nediferențiat în funcție de contextul spațial ori temporal, și impersonal, nediferențiat în funcție de actorii implicați ori materia cercetată.

Cadrul normativ referitor la cercetarea științifică și deontologia academică este astăzi destul de cuprinzător. El include atât reglementări internaționale sau europene, cât și norme naționale ori standarde proprii diferitelor instituții implicate în cercetare și educație.

Pe baza acestui cadru normativ s-au dezvoltat, uneori, bune practici și/sau jurisprudențe care pot contribui la mai bună înțelegere a standardelor și normelor.

În continuare vom distinge între reguli aplicabile cercetării științifice și reguli referitoare la valorificarea rezultatelor cercetării.

Reglementări și standarde ale comunităților profesionale din spațiul academic referitoare la cercetarea științifică

Densitatea reglementărilor internaționale este mai mare în zona științelor medicale, care vizează ființa umană sau experimentele pe animale, și a celor care riscă să afecteze pacea și securitatea internațională prin potențialul pe care îl prezintă cercetarea sau rezultatele sale de a fi deturnate de la scopurile lor inițiale și folosite în scopuri agresive ori exclusiv militare.

Declarația de la Helsinki (referitoare la cercetarea medicală pe subiecte umane) și Convenția de la Oviedo (referitoare la demnitatea umană și bioetică) sunt exemple de codificări internaționale ale unor reguli de conduită din cercetarea medicală ce au fost inițial impuse de comunitățile științifice direct interesate de posibilitatea de a desfășura cercetare fundamentală sau de graniță în zone de avangardă ale medicinei ori biologiei.

Pentru identificarea a ceea ce ar putea însemna utilizarea/întrebuințarea greșită a cercetării ori a rezultatelor acesteia, la nivel european s-au stabilit câteva criterii prin ghiduri ce au codificat bune practici :

- Cercetarea oferă cunoștințe, materiale și tehnologii care ar putea fi direcționate spre infracțiuni sau terorism;
- Cercetarea ar putea avea ca rezultat arme chimice, biologice, radiologice sau nucleare și mijloacele pentru livrarea lor;
- Cercetarea implică dezvoltarea unor tehnologii de supraveghere a persoanelor care ar putea reduce ori suprima drepturile omului și libertățile civile;
- Cercetarea implică grupuri minoritare sau vulnerabile sau dezvoltă tehnologii de profilare socială, comportamentală sau genetică ce ar putea fi utilizate în mod greșit pentru a stigmatiza, discrimina, hărțui sau intimida oamenii.

Trebuie precizat că, deși la nivelul Uniunii Europene există chiar un ghid referitor la concentrarea exclusiv asupra cercetării științifice de natură civilă (non-militară), evenimentele din ultima perioadă și amenințarea asimetrică a terorismului au determinat Uniunea Europeană să accepte ideea că finanțarea europeană a cercetării ar putea viza și cercetarea militară și, în cadrul următorului exercițiu bugetar, fondurile europene vor fi destinate și unor scopuri menite să sporească apărarea colectivă, inclusiv de natură militară.

La nivel național, Legea 206/2004 modificată prin Legea 398/2006 stabilește standardele referitoare la buna conduită în cercetarea științifică, în vreme ce un ordin de ministru a înființat Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării.

Reglementări referitoare la proprietatea intelectuală și deontologia valorificării rezultatelor cercetării

În ciuda dezbaterii perpetue cu privire la moralitatea protecției juridice a proprietății intelectuale, reglementări internaționale, europene și naționale protejează autoratul și rezultatele cercetării.

Art. 27 alin. 2 din Declarația universală a drepturilor omului (1948) : *Orice persoană are dreptul la protecția intereselor sale morale și materiale decurgând din orice creație științifică, literară sau artistică al cărei autor este.*

Art. 15-1 lit. C) din Pactul internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale (1966) : *Statele părți la prezentul Pact recunosc fiecărei persoane dreptul de a beneficia de protecția intereselor morale și materiale decurgând din orice creație științifică, literară sau artistică al cărei autor este.*

Art.1 din Legea proprietății intelectuale 8/1996 :

- (1) Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile prezentei legi.

Acest drept este legat de persoana autorului și comportă
atribute de ordin moral și patrimonial.

- (2) Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de
aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă
nefinalizată.

Art. 310 din Legea educației naționale 1/2011 : Constituie abateri grave de la
buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară :

- a) plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori ;
- b) confecționarea de rezultate sau înlocuirea rezultatelor cu date fictive ;

Art. 4 din Legea privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea
tehnologică și inovare 206/2004 :

- (1) În sensul prezentei legi, următorii termeni sunt definiți după cum urmează: [...]

d) plagiatul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în
format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii,
rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format
electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la
sursele originale;

e) autoplagiatul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală,
inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze,

teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale.

Legislație națională

1. Legea educației naționale nr. 1/2011
2. Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare
3. Legea nr. 398/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare
4. Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare
5. Ordinul nr. 211/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării, precum și a componentei nominale a acestuia
6. Ordinul nr. 6085/2016 privind constituirea Consiliului de etică și management universitar și aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului de etică și management universitar.

Standarde instituționale

1. Codul de Etică al Universității de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” din Timișoara
2. BARRETT, R. & Malcolm, J. (2006). ”Embedding plagiarism education in the assessment process”.
International Journal for Educational Integrity, 2(1), 38–45
3. HILLER, M. D. & Peters, T. D. (2005). ”The ethics of opinion in academe: questions for an ethical and administrative dilemma”.
Journal of Academic Ethics, 3, 183–203

Cursul 7

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(I)

Autori, Autorat, Co-autorat

Legea 8/1996 stabilește cadrul pentru definirea noțiunii de Autor: „Este autor persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera”. (Art.3, alin.1); „Se prezumă a fi autor, până la proba contrară, persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștință publică.” (Art.4, alin.1) Calitatea de Autor există individual, în co-autorat și colectiv. Legea definește drept „operă comună” opera „creată de mai mulți autori, în colaborare” iar dreptul de autor în acest caz „aparține coautorilor acesteia, între care unul poate fi autorul principal, în condițiile prezentei legi.” (Art. 5, alin. 1,2).

Autorul deține drepturi morale asupra operei, care nu pot fi înstrăinate, și drepturi patrimoniale care pot fi înstrăinate.

Stabilirea calității de Autor este adesea dificilă, generând suspiciuni în ce privește plagiatul sau alte forme de malpraxis academic. Situațiile cele mai frecvente privesc „traficul” de prestigiu prin care autorul (sau co-autorii) includ(e) „numele” unei alte persoane, cu prestigiu academic mai mare sau importanță într-o anumită conjunctură, în calitate de co-autor al operei la care, însă, nu a avut nicio contribuție.

Domeniile de cercetare își stabilesc reguli proprii privind stabilirea calității de Autor și Co-autor, în funcție de contribuția intelectuală, organizarea, conducerea și supervizarea finală a lucrării.

Întrucât succesul în cercetarea modernă depinde esențial de ideea de Colaborare, să observăm că ea implică, prin elementele sale de bază – cooperare, încredere, colegialitate, corectitudine și responsabilitate – fixarea calității de Autor, Co-autor, Autor principal.

Abaterile de la buna conduită în cercetare, în acest caz, sunt consemnate în Legea 206/2004, la Art.2:

- „c) includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicație ori excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicație;
- d) includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unei persoane fără acordul acesteia;
- e) publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii ori

metode științifice nepublicate”.

Ce relație poate exista între ideea de „Autorat” și cea de „Copie”?

Chestiunea trebuie observată în planuri distincte: cultural, tehnologic (aparitia tiparului, în general, a tehnologiilor scrisului, apariția internetului), lingvistic, economic (tensiunile, inclusiv cele juridic-legislative, privind drepturile de autor și exploatarea acestora). O situație specială a acestei relații e autoplagiatul, în care atât originalitatea, etica și folosirea aceluiași material prin copiere sunt puse în discuție.

O altă situație se referă la reciclarea și publicarea aceluiași material, fără vreun adaos original și fără să fie o copie fidelă, în același timp. Sunt puse în discuție aici Copia, etica și intenția de a înșela atunci când reciclarea servește creditării academice sau în cercetare.

Să observăm, de la început, că ideea de Copie o premerge pe cea de Autor. Necesitatea de a copia (pergamente, manuscrise pe suport de hârtie, desene, imagini, partituri, schițe, grafice etc.) a fost/este atât de mare, încât mult din progresul economic, social nu ar fi fost posibil fără copiere.

Ideea de Copie a fost/este mereu pusă în relație cu aceea de Original. Legislația nu este foarte clară în ce privește ideea de „operă originală”, deși prevede calitatea aceasta a operei: „Constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma concretă de exprimare și independent de valoarea și destinația lor,...”.

Copie, a copia în epoca digitală

Odată cu apariția internetului, folosit extensiv de studenți pentru copy-paste, conceptul de „copie”, în raport cu cel de „original”, este chestionat, de două decenii, cel puțin, în literatura de specialitate.

Baza morală a lui „a copia” e acum pusă în discuție și cred că studenții noștri ar putea beneficia de invitația la o re-fixare a unor fundamente morale. Copierea ilicită din internet, nu numai că substituie fraudulos efortul propriu pentru realizarea unei lucrări, dar sacrifică aspectul original al acesteia.

Plagiatul prin preluare de pe internet a devenit mai ușor și a permis proliferarea sistemului de înșelăciune contractuală (*contract cheating*) și site-urile specializate în furnizarea, la cerere, contra cost, a produsului cerut: lucrare de licență, disertație, referate etc. Denumite și *EssayMills* (fabrici de lucrări), acestea au situație legală intens criticată la această oră.

Studentii ar putea beneficia de o instruire mai insistentă, consecventă pe parcursul școlii astfel încât citarea, referențierea să nu devină o problemă cu efecte adverse asupra situației lor academice și chiar a tutorelui/ supervizorului lor academic.

Indicarea corectă a surselor

Această operațiune esențială pentru deontologia academică este însoțită și de condiția unei alegeri sau impunerii. Care e modalitatea, stilul de referențiere și citare pe care le alegi? Alegerea indică și apartenența la un tip de cultură academică, cunoașterea eficace a utilizării autorilor și lucrărilor lor publicate până la tine. Odată alegerea făcută, în cunoștință de cauză, conform normelor culturii academice căreia îi aparții, odată exersată, ea va deveni reflex și te scutește, apoi, de eforturi inutile. Nu e fără folos și cunoașterea altor stiluri decât cele ale culturii tale universitare: sunt edituri, reviste care cer un anumit stil de citare.

Denominarea Bibliografie, folosită încă intens la noi, nu face clară distincția între citare și referință. Construcția listei referințelor la finalul lucrării este o operațiune complexă, care denotă și modul în care autorul și-a construit planul lucrării, și-a înscris distinct obiectivele și a creditat lucrările semnificative pentru tema sa. Notele de subsol, care adesea sunt indicații bibliografice, sunt mai puțin folosite la noi pentru alte precizări decât cele ale surselor.

Indicarea corectă a surselor e un indiciu al standardului etic operațional al autorului, al modului său de raportare atât la propriul său mediu academic, de cercetare, cât și la colegii/colegele din alte comunități academice.

Cele mai cunoscute stiluri sunt:

APA (American Psychological Association)

Acesta cuprinde cele mai multe dintre situațiile standard în care se află cel/cea care face citarea/referențierea. Insistența e pe numele autorului și anul de apariție a lucrării. Citarea apare în text în două forme: *în paranteză: "(Autor An: pagina)" sau narativ: "Autor (An: pagina) a scris despre ...."*

MLA (Modern Language Association)

Stilul acesta de citare/referențiere e familiar multora. El încearcă să adapteze regulile la varietatea enormă a surselor și a modului de alcătuire a Bibliografiei finale. Noi folosim încă acest termen, "bibliografie", care are originea în cuvinte grecești însemnând "carte", "scris", în timp ce varietatea surselor include azi pe cele online (de tip scris, video, audio, slides ș.a.).

tare, cât și la colegii/colegele din alte comunități academice.

Chicago

Este stilul care acordă mare importanță citării prin note (de subsol sau de sfârșit de capitol/lucrare). În același timp, stilul e eficient pentru credibilitatea indicării surselor în contextul unei suspiciuni de plagiat sau testări a similitudinii.

Harvard

Stilul e simplu, pune în prim plan Autorul și Data, dar, la fel ca și celelalte stiluri, se adaptează variatelor tipuri de surse și suporturi (hârtie, digital).

Tutoriale sau ghiduri:

- <https://redactareacademica.wordpress.com/2015/04/28/tutorial-stil-de-citare-apa/comment-page-1/>
- A guidetothe APA 6th ed. referencingstyle(<http://www.apastyle.org/manual/>)
- [http://www.humanistica.ro/meniu/Reguli de citare.pdf](http://www.humanistica.ro/meniu/Reguli%20de%20citare.pdf)
- Ghid de scriere academică pentru studenți, SAR, ANOSR, 2017
- <http://www.romaniacurata.ro/wp-content/uploads/2017/07/Ghid-de-scriere-academica-pentru-studenti.compressed-1.pdf>

Un aspect important al muncii privind indicarea corectă a surselor și adoptarea unei modalități de referențiere și de citare e cel privitor la *organizare*. *Insistăm prea puțin pe acest tip de instruire a studenților*.

Câteva reguli de bază, așa cum le-a sistematizat Leslie Stebbins (STEBBINS 2006: 155):

- Când faci copy-paste dintr-o sursă, copiază întreaga citare (autor, titlul, dată, editură);
- Când citezi de pe o pagină de web, pune și data accesării;
- Fie pui toate datele într-un document Word ("depozitul" tău), marchează (de ex. color) textul care nu e al tău astfel încât, atunci când te apuci de scris, să nu încurci ce scrii tu cu ce ai copiat de la alții;
- Folosește bold sau () pentru comentarii sau parafraze care sunt cu cuvintele tale;
- E util să scrii cu cuvintele tale rezumatul ideilor, esența conținutului pe care s-ar putea să-l folosești în lucrare (nu uita să indici din ce este dedus rezumatul, esența);
- Orice idee scrisă de mână, pune-o în format electronic și stochează în "depozitul" de Idei pentru Teză;

Citarea e, de multe ori, efectul unei similitudini: ai găsit ceva asemănător, care ar ilustra ideea ta, dar, de multe ori, se vede că citarea nu produce semnificativ îmbogățirea conținutului. Desigur, citarea, referențierea pentru susținerea punctului de vedere personal presupun accesarea unei mase mari de surse. Studenților le-ar fi utilă indicarea reperelor mari (site-uri specializate, baze de date de profil ș.a.) și instrucțiuni de folosire a acestora.

E instructiv să afli cum funcționează, din punctul de vedere al citării, referențierii, un sistem de detectare a similitudinilor, cum este Ithenticate, de pildă, sau Urkund, care pare mai performant.

Cursul 8

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(II)

Stadiul 1

În general, există două abordări pentru a găsi un articol de ghidare din reviste de interes, să îl considerați adecvat. Primul, și probabil cel mai ușor și rapid, este să te gândești la numeroasele articole din jurnal pe care le-ai citit în timpul studiilor. În unele cazuri, este posibil să fi participat chiar și la cursuri care au avut teme apropiate de un astfel de articol. Poate că a existat un articol care:

- (a) l-ați găsit interesant,
- (b) v-ar fi plăcut să vedeți rezultatele aplicate într-o situație/context sau populație diferită,
- (c) ați fi dorit să vedeți dacă încă mai sunt valabile și astăzi concluziile respective, mai ales dacă a fost publicat cu ceva timp în urmă sau,
- (d) ați considerat că rezultatele necesită îmbunătățiri.

Este mai puțin obișnuit să poți trece direct la articolul de ghidare principal, fără o selecție a mai multor teme care sunt situate în diferite zone considerate de interes. De cele mai multe ori, va trebui să petreceți un weekend bun sau mai multe (dar cel puțin, câteva ore), reducând din alegerile făcute, până când apare un articol pentru ghidare adecvat. Cu toate acestea, este posibil să se reducă timpul necesar pentru a ajunge la articolul ce urmează a fi considerat principal, după parcurgerea mai multor reviste. Dacă aveți deja o idee puternică despre zona de subiecte pe care vă interesează să o explorați pentru teza de doctorat, puteți să săriți peste **stadiul 1** și alegeți o posibilă pistă a subiectului și treceți la **stadiul 2**, adică generați o listă de articole potențiale în mai multe reviste, cu teme similare articolului de ghidare principal. Cu

toate acestea, dacă sunteți mai puțin sigur sau aveți prea puține indicii despre ceea ce doriți să studiați în acest moment, vă recomandăm să începeți cu **STADIUL 1**.

Stadiul 2

Alegerea traseului

Atunci când efectuați o teză bazată pe replicare, în sensul că doriți să diseminați rezultatele obținute, atuncicalea pe care o alegeți pentru a stabili materialul și metoda de cercetare, poate merge spre duplicare, generalizare, sau extindere, și va avea un impact major asupra modului în care evaluați articolul de ghidare, pe care îl considerați principal dintr-o revistă, de care sunteți interesat și, în cele din urmă trebuie să vă hotărâți dacă puteți utiliza acest articol din revista științifică pe care o considerați atractivă, sau trebuie să găsiți un alt articol în aceeași revistă sau altă revistă care poate ajunge în zona dvs. de interes.

Stadiul 3

Acest articol, considerat principal vă ajută să stabiliți întrebări și/sau ipoteze de cercetare clare, precise, care sunt esențiale pentru orice cercetare cantitativă.

Stadiul 4

Punctul de evaluare

În această etapă:

- (a) ați ales articolul principal al jurnalului care va fi punctul principal pentru teza dvs. bazată pe replicare,
- (b) să aveți justificări bune pentru a alege materialul și metoda de cercetare, dar și abordarea specifică pentru această temă
- (c) să cunoașteți întrebările de cercetare și/sau ipotezele care intenționați să le adresați.

Acesta este un moment prielnic pentru a vorbi cu coordonatorul dvs. pentru teza de doctorat – care poate de la nivel de licență și de master, a fost tutorul dvs. - despre tema de doctorat propusă. Dacă trebuie să scrieți o propunere de teză, rezultatul acestei reuniuni ar putea sta la baza acestei propuneri, pentru că pur și simplu trebuie să știți că sunteți pe drumul cel bun. Dacă coordonatorul dvs. se opune complet articolului ales dintr-un anumit jurnal științific, precum și

atraseului pe care doriți să-l parcurgeți, acesta este momentul potrivita schimba tema și să pierdeți timp prețios de care aveți nevoie pentru:

- (i) aprofundarea în literatura de specialitate,
- (ii) elaborarea unor detalii despre strategia dvs. de cercetare
- (iii) și cu voi înșivă pentru unele dintre provocările potențiale:
  - cum ar fi accesul la sursele de date
  - sau dacă strategia de cercetare propusă va trece de **Consiliul de Etică** (dacă aceasta este chiar o cerință; la finalul cursului nr. 8 este prezentat Regulamentul de Organizare și Funcționare al Consiliului de Etică și Management Universitar.

Stadiul 5

Construirea cazului teoretic

După ce vi s-a oferit undă verde de către coordonatorul dvs. pentru a continua cu articolul principal din jurnalul de interes, traseul și abordarea pe calea respectivă, este timpul să construiți cazul teoretic pentru cercetarea dvs. Prin caz teoretic, ne referim la justificarea cercetării dvs. bazată pe literatura de specialitate. Acest lucru necesită să urmați cinci pași:

- (1) înțelegeți literatura mai amplă în care se încadrează articolul principal al jurnalului și calea aleasă;
- (2) evaluați critic articolul principal al jurnalului și componentele sale;
- (3) justificați traseul pe care l-ați ales și abordarea pentru materialul și metoda de cercetare;
- (4) stabiliți modelul teoretic pentru teza dvs.;
- (5) întrucât construirea cazului teoretic pentru teza dvs. poate fi o sarcină consumatoare de timp și provocatoare, verificați dacă ați îndeplinit toate sarcinile majore implicate.

Acești cinci pași prezentați anterior, nu numai că te ajută să creezi cazul teoretic pentru teza ta, dar îți vor oferi și materialul de care ai nevoie pentru a-ți redacta subcapitolele: Importanța și actualitatea temei de cercetare, Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, zonale ale colectivului de cercetare, respectiv subcapitolul de Discuții din partea specială.

Prin urmare, fiți pregătiți să revizuiți literatura de specialitate când pregătiți articolul dvs. personal ce urmează să fie dat spre publicare, de mai multe ori, precum și să citiți o serie de

surse (adică articole de jurnal, secțiuni de cărți și poate chiar lucrări de conferință sau teze/disertații publicate online). De fapt, așteptați-vă să citiți cel puțin 1-2 articole de recenzie și 20-30 de surse pentru o înțelegere de bază a cazului teoretic din spatele cercetării. Pentru a obține un calificativ mai mare, este probabil că va trebui să citiți mai multe surse pentru a realiza o sinteză suficient de mare a literaturii care stă la baza tezei de doctorat, pentru ca să reușiți să publicați articole din cercetarea proprie în cât mai multe reviste ISI, cu factor de impact cât mai mare. Până la sfârșitul acestei etape, ar trebui să fiți gata să treceți la STADIUL 6 : Stabilirea strategiei de cercetare pe care o vei folosi pentru a colecta date pentru teza dvs.

Stadiul 6

Stabilirea strategiei de cercetare

După ce ați înțeles bine componentele teoretice implicate în articolele de ghidare principale pentru cercetarea dvs., este timpul să stabiliți strategia de cercetare pe care o veți folosi în teza dvs.

Orientările tale de cercetare se pot referi la această etapă a tezei ca setarea proiectării cercetării, a metodologiei de cercetare sau chiar a metodelor de cercetare, dar acestea sunt doar trei dintre componentele care pot alcătui o strategie de cercetare. Preferăm să ne referim la stabilirea strategiei dvs. de cercetare, deoarece toate alegerile pe care le faceți cu privire la modul în care implementați (adică, operaționalizați) teza dvs. ar trebui să fie strategice.

Deși cel mai bine este să consultați ghidurile de bune practici pentru realizarea și supervizarea unui doctorat, pentru a stabili care componente trebuie să le includeți în strategia dvs. de cercetare prin care să puteți descrie, explica și justifica:

- paradigma de cercetare pe care o urmați;
- proiectarea de cercetare cantitativă care ghidează modul în care ați stabilit cercetarea;
- metoda (metodele) de cercetare cantitativă care determină modul în care se face colectarea datelor dvs.
- strategia de eșantionare pe care ați folosit-o pentru a ghida ce date ați colectat;
- tehnicile de analiză a datelor pe care le-ați folosit pentru a răspunde întrebărilor/ipotezelor de cercetare;

- modul în care ați asigurat calitatea cercetării a constatărilor dvs.; și abordarea dvs. către etica cercetării.

Măsura în care natura acestor componente (de exemplu, diferitele tipuri de metode de cercetare disponibile) va varia între articolul de ghidare principal al jurnalului și teza dvs. va depinde de traseul pe care îl urmați și de abordarea pentru cercetarea respectivă.

În linii mari, vă veți putea baza mai mult pe strategia de cercetare folosită în articolul principal al jurnalului atunci când vă stabiliți strategia de cercetare dacă ați ales o strategie de cercetare, care necesită o gândire și o planificare mai independentă. Cu toate acestea, există anumite așteptări, de obicei stabilite în ghidurile de redactare, care necesită ca anumite componente ale strategiei de cercetare să fie discutate, chiar și atunci când acestea nu au fost abordate în articolul de ghidare principal al jurnalului. Prin urmare, trebuie să înțelegeți ce înseamnă aceste componente și nu numai cele menționate în mod explicit în articolul principal al jurnalului dvs., dar și cele implicite, dar care nu sunt menționate și cele care ar fi putut fi părăsite în mod intenționat.

Pentru a vă stabili strategia de cercetare, va trebui:

- (a) să luați în considerare traseul pe care îl urmați și abordarea în cadrul acelei rute,
- (b) teoria relevantă a cercetării cu privire la diversele componente ale strategiei de cercetare,
- (c) să concepeți strategia dvs. de cercetare și
- (d) să abordați cerințele practice asociate cu această strategie de cercetare.

Când ați ajuns la STADIUL 6 poate fi provocator dar și necesar să petreci timp citind teoria cea mai relevantă pentru cercetarea propusă.

REGULAMENT
DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A CONSILIULUI
DE ETICĂ ȘI MANAGEMENT UNIVERSITAR

CAP. I. Misiunea, rolul și atribuțiile

ART. 1

Consiliul de etică și management universitar (CEMU) este organism consultativ al Ministerului Educației Naționale (MEN), fără personalitate juridică, înființat în temeiul prevederilor art. 125 și 217 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

ART. 2

Misiunea CEMU este de dezvoltare a culturii etice și integrității în universitățile din România.

ART. 3

Rolul CEMU este de a determina și sprijini universitățile să elaboreze și să pună în practică, în mod organizat, transparent și eficient, politicile de etică și de integritate universitară, în conformitate cu prevederile legale din domeniu, în vigoare.

ART. 4

CEMU se pronunță asupra litigiilor de etică universitară și are, în conformitate cu prevederile art. 218 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, următoarele atribuții:

- a) sprijină realizarea politicilor de etică și integritate în universități și monitorizează punerea lor în aplicare;
- b) auditează comisiile de etică din universități;
- c) prezintă, anual, un raport public privind etica universitară;
- d) soluționează sesizările privind încălcarea de către orice instituție de învățământ superior, de stat sau particulară, a obligațiilor prevăzute la art. 124 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, privind respectarea legislației în vigoare, a cartei proprii, a contractului instituțional, a transparenței decizionale și a libertății academice;
- e) analizează și propune MEN, în cazul în care constată nerespectarea într-o universitate a obligațiilor prevăzute la art. 124 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, revocarea din funcție a rectorului;

f) elaborează Codul de referință al eticii și deontologiei universitare ce conține principii și proceduri pentru arbitrajul litigiilor de etică universitară;

g) colaborează, în cadrul activității de asigurare a calității învățământului superior, cu MEN, conform art. 192 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

h) inițiază și dezvoltă activitatea de cercetare și publicare pe probleme de etică și integritate universitară;

i) întocmește, la cererea MEN, rapoarte externe de evaluare a respectării standardelor de etică profesională în ceea ce privește activitatea doctorală, în conformitate cu prevederile art. 170 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

j) întocmește, la cererea MEN, rapoarte în cazul constatării nerespectării prevederilor legale în procedura de ocupare a posturilor didactice și de cercetare, în conformitate cu prevederile art. 299 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

CAP. II. Organizarea și funcționarea

ART. 5

În conformitate cu prevederile art. 125 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, CEMU este format din 11 membri.

ART. 6

Membrii CEMU sunt cadre didactice și cercetători, având cel puțin titlul de conferențiar sau de cercetător științific II ori titluri echivalente obținute în străinătate, și un membru este student, reprezentant al federațiilor naționale ale studenților.

ART. 7

Structura CEMU este următoarea, în baza numirilor trimise de instituțiile respective:

- a) 3 reprezentanți numiți de către Consiliul Național al Rectorilor;
- b) 3 reprezentanți ai Ministerului Educației Naționale, numiți de ministru;
- c) un reprezentant numit de către Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior;
- d) un reprezentant numit de către Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior;
- e) un reprezentant numit de către Consiliul Național al Cercetării Științifice;

f) un reprezentant numit de către Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare;

g) un reprezentant al federațiilor naționale ale studenților.

ART. 8

(1) Persoanele nominalizate de către instituțiile prevăzute la art. 7 sunt numiți membri ai CEMU, pentru un mandat de 4 ani, prin ordin al ministrului educației naționale.

(2) Nu pot fi membri ai CEMU persoanele care ocupă vreuna dintre funcțiile: rector, prorector, decan, prodecan, director administrativ, director de departament sau de unitate de cercetare-dezvoltare, proiectare, microproducție.

(3) Președinții comisiilor de etică universitară din universități nu pot fi membri ai CEMU, întrucât CEMU auditează activitatea acestor comisii, cumulează astfel două calități generând conflict de interese.

ART. 9

Calitatea de membru al CEMU încetează:

a) în urma constatării de către CEMU a încălcării de către un membru a normelor de etică și integritate, pe baza votului deschis a cel puțin două treimi din membrii CEMU;

b) în termen de 15 zile, în cazul în care acesta dobândește una dintre funcțiile prevăzute la art. 8 alin. (2) și (3);

c) la solicitare motivată a instituției care l-a desemnat, conform principiului simetriei actelor juridice.

ART. 10

(1) După dobândirea calității de membru CEMU, în prima ședință, condusă de către decanul de vârstă al acestuia, se procedează la alegerea președintelui și a vicepreședintelui și la numirea unui secretar general.

(2) Președintele și vicepreședintele CEMU sunt aleși prin vot deschis, cu majoritate de două treimi, de către membrii CEMU, pe baza propunerilor sau autopropunerilor făcute de oricare dintre membrii CEMU. Secretarul general este numit de către președintele ales dintre membrii CEMU. Președintele, vicepreședintele și secretarul general constituie Biroul executiv al CEMU, care asumă activitatea operațională între ședințele CEMU.

(3) Președintele și vicepreședintele pot fi revocați prin vot deschis al majorității de două treimi a CEMU.

(4) CEMU poate desemna un purtător de cuvânt, care poate fi președintele sau un alt membru.

ART. 11

Președintele CEMU are următoarele atribuții:

- a) aplică prevederile prezentului regulament;
- b) conduce ședințele de lucru ale CEMU;
- c) stabilește ordinea de zi a ședințelor de lucru ale CEMU, pe baza propunerilor membrilor; această ordine poate fi modificată prin vot, la propunerea oricărui membru al CEMU;
- d) asigură legătura operativă a CEMU cu ministrul educației naționale, în vederea informării acestuia despre activitatea CEMU;
- e) reprezintă CEMU în relația cu terții și poate fi purtătorul său de cuvânt;
- f) în caz de indisponibilitate a președintelui, atribuțiile sale sunt preluate de vicepreședinte.

ART. 12

(1) Pentru desfășurarea activității, membrii CEMU se pot constitui în grupuri de lucru, temporare ori permanente.

(2) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, CEMU poate decide consultarea și angajarea unor experți în domeniile de referință ale activității sale.

ART. 13

(1) Cvorumul ședințelor CEMU este de minimum 7 membri.

(2) CEMU adoptă hotărârile prin vot deschis, cu majoritatea de două treimi a membrilor prezenți.

(3) Membrii CEMU sunt obligați să anunțe conflictul de interese sau incompatibilități, în consecință, nu vor participa la dezbateri sau nu vor vota pe perioadă soluționării respective situații.

(4) În caz de paritate a voturilor exprimate sau de nerealizare a majorității de două treimi, votul se poate relua de cel mult două ori într-o ședință. Dacă situația persistă și după a doua reluare a votului, votul se amână pentru viitoare ședință a CEMU, cu respectarea termenului de pronunțare prevăzut.

ART. 14

Ședințele CEMU se convoacă de către președintele CEMU sau de către ministrul educației naționale.

ART. 15

Ministrul sau un reprezentant al acestuia poate participa la ședințele CEMU, în calitate de observator.

ART. 16

CEMU poate decide lărgirea cadrului de participare la ședințe, pe bază de invitație.

ART. 17

(1) Secretariatul tehnic al CEMU este asigurat de către Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI).

(2) Secretariatul tehnic înregistrează toate sesizările sau solicitările primite și le transmite, în format electronic, către toți membrii CEMU, în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii.

(3) Secretariatul tehnic realizează, în termen de 48 de ore de la fiecare ședință, o minută a ședinței, în format electronic, transmisă membrilor CEMU, unde sunt consemnate ordinea de zi, hotărârile luate și numărul voturilor.

(4) Secretariatul tehnic transmite invitațiile la ședințe și documentele aferente subiectelor în discuție pe ordinea de zi, cu aprobarea președintelui CEMU, cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de ședință.

ART. 18

CEMU colaborează cu comisiile de etică ale universităților în vederea realizării politicilor de etică și integritate academică.

CAP. III. Analiza sesizărilor și solicitărilor

ART. 19

CEMU se pronunță asupra litigiilor de etică universitară și analizează cazurile referitoare la abateri de la normele de etică și management universitar, în urma sesizărilor sau prin auto-sesizare, conform legii, după ce subiectul a fost analizat în cadrul universității.

ART. 20

(1) Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza CEMU în legătură cu nerespectarea de către o instituție de învățământ superior sau de către un membru al comunității universitare a obligațiilor prevăzute la art. 124, 128, 130, 170 și 299 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor Codului de etică și integritate universitară.

(2) CEMU are obligația de a investiga aspectele sesizate, în termen de 3 luni de la data primirii sesizării.

(3) În situația în care constată încălcarea obligațiilor prevăzute la art. 124 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, CEMU transmite hotărârea sa MEN în termen de 5 zile de la data adoptării acesteia.

(4) Hotărârile CEMU sunt transmise părților prin secretariatul tehnic al Comisiei.

ART. 21

CEMU răspunde MEN, pe baza unei hotărâri, în termen de o lună de la data sesizării, în cazul în care i se solicită:

a) să întocmească un raport de evaluare a respectării standardelor de etică profesională în ceea ce privește activitatea doctorală, în conformitate cu prevederile art. 170 din Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare;

b) să întocmească un raport în cazul nerespectării prevederilor legale în procedura de ocupare a posturilor didactice și de cercetare, în conformitate cu prevederile art. 299 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

ART. 22

(1) Secretariatul tehnic primește și înregistrează sesizările sau solicitările într-un registru special, realizează un dosar electronic pentru fiecare sesizare sau solicitare și elaborează Fișă tehnică a sesizării. Fișa cuprinde detalii despre „inițiator“, „obiectul sesizării“, „acte la dosar“. Toate documentele sunt arhivate electronic și securizate informatic.

(2) CEMU informează MEN despre sesizările primite și despre hotărârile adoptate.

ART. 23

(1) Încadrul analizei, CEMU poate audi persoanele implicate direct ori indirect în faptele sesizate, expeditorul sesizării, persoane din conducerea instituțiilor implicate în faptele sesizate sau experți independenți, cu păstrarea confidențialității.

(2) CEMU constată încălcarea obligațiilor legale de către o instituție de învățământ superior sau de către un membru al comunității universitare pe bază a probelor evidențiate de sesizare, a informațiilor disponibile din surse publice sau furnizate de instituții abilitate și pe bază a probelor obținute în mod direct.

ART. 24

Dezbaterile din ședințele CEMU se consemnează în procesul-verbal de ședință, semnat de membrii CEMU.

ART. 25

(1) Membrii CEMU hotărăsc motivată suprasesizărilor sau solicitărilor, pe bază a probelor administrate și a susținerii părților.

(2) Hotărârile CEMU se motivează, atât în fapt, cât și în drept și sunt semnate de către președinte.

(3) Hotărârea include, după caz, opinia experților consultați.

(4) Hotărârile CEMU sunt documente publice și se publică pe propriul site și pe site-ul MEN.

CAP. IV. Norme de etică și integritate

ART. 26

(1) Membrii CEMU au obligația să respecte regulamentele legale în vigoare privind incompatibilitățile și conflictele de interese, precum și normele privind etica universitară.

(2) CEMU se asigură că experții consultați respectă normele de etică și integritate și nu se află în conflict de interese sau în stare de incompatibilitate cu membrii CEMU sau cu vreună dintre părțile aflate în litigiu.

ART. 27

Membrii CEMU, persoanele implicate în lucrările sale și documentele produse se supun regimului confidențialității, cu excepția hotărârilor și referatelor de expertiză.

ART. 28

Constituie conflict de interes situațiile prevăzute de legislația în vigoare, precum și situația în care membrii CEMU sau experții consultați analizează o sesizare ce implică persoana care se află în una dintre următoarele relații cu un membru CEMU:

1. sunt soți, afini sau rude până la gradul al treilea inclusiv;
2. sunt angajați în aceeași unitate sau instituție;
3. au colaborat în ultimii 5 ani, având publicații sau proiecte de cercetare-dezvoltare dezvoltate în comun;
4. furnizează sau au furnizat membrului CEMU, în ultimii 5 ani anterior analizei, servicii ori foloase de orice natură.

CAP. V. Finanțarea CEMU

ART. 29

Secretariatul tehnic și bugetul CEMU sunt asigurate și gestionate de UEFISCDI.

ART. 30

(1) Bugetul CEMU alocă mijloace financiare pentru susținerea programelor sale anuale sau multianuale.

(2) Pentru participarea la ședințe sau reuniuni de lucru, membrii CEMU primesc, pentru fiecare ședință sau reuniune de lucru, o retribuție brută egală cu 1/20 din valoarea brută a salariului de bază, corespunzător coeficientului de ierarhizare maxim, al unui profesor universitar din instituții de învățământ superior finanțate din fonduri publice, conform legii.

(3) Membrilor CEMU și experților consultați le sunt decontate cheltuielile de transport și cazare necesare îndeplinirii atribuțiilor, în conformitate cu legislația în vigoare.

Cursul 9

REDACTAREA CORECTĂ A UNEI LUCRĂRI ACADEMICE(III)

Stadiul 7

Punctul de evaluare

În această etapă, ar trebui:

- (a) să construiți cazul teoretic pentru teza dvs. (de la STADIUL 5)
- (b) să determinați strategia de cercetare (de la STADIUL 6 pe care intenționați să o urmați pentru a răspunde la întrebările/ipotezele dvs. de cercetare.

Înainte de a trece la STADIUL 8: Colectarea datelor, acesta este un moment bun pentru a face o pauză și a vă întâlni cu coordonatorul dvs. pentru a vă asigura că sunteți pe drumul cel bun și nu există probleme majore înainte de a continua. Este și timpul să vă gândiți la procesul de scriere, dacă nu ați început deja acest lucru.

Stadiul 8

Colectare de date

Procesul de colectare a datelor (adică STADIUL 8 : Colectarea datelor) se referă la perioada în care implementați (adică, operaționalizați) strategia dvs. de cercetare, colectând datele pe care le veți analiza (lucru pe care îl discutăm în STADIUL 9 Analiza datelor). După ce ați stabilit strategia de cercetare în STADIUL 6 , ar trebui să cunoașteți procesul prin care veți colecta datele dvs. (de exemplu, o strategie de cercetare care implică un design de cercetare bazat pe relații, utilizând un sondaj pentru a examina relația dintre serviciul de evidență primară pentru

pacienți și pacienții cei mai fideli dintre toți pacienții de la ocl clinică stomatologică privată dintr-un anumit oraș, unde pacienții au fost selectați din baza de date a unității respective folosind un simplu eșantion aleatoriu). Când faceți o cercetare la nivel de licență și la nivel de master, procesul de colectare a datelor poate dura între o săptămână și patru luni, dar pentru o teză de doctorat, aproape dublu, în funcție de natura strategiei dvs. de cercetare (adică, alegerea proiectului de cercetare, a metodelor de cercetare și a strategiei de eșantionare) și de problemele legate de acces. Deși aceste considerente pot părea evidente, ele provin din experiență și merită evaluate, pentru redactarea corectă a tezei de doctorat.

Stadiul 9

Analiza datelor

STADIUL 9 se ocupă de analiza datelor pe care le-ați colectat în timpul cercetării. Este posibil să fi ajuns la această etapă după ce ați parcurs STADIUL 8 : Colectarea datelor, dar și alte etape, chiar încă din STADIUL 1 : Accesarea articolului de ghidare principal.

Scopul acestei etape este:

- (a) să vă prezentăm procesul de analiză a datelor, în special necesitatea de a selecta testele statistice corecte pentru a prelucra datele dvs., de a pregăti și analiza datele pe care le-ați colectat folosind un program statistic relevant pentru interpretarea descoperirilor științifice în mod corespunzător, astfel încât să puteți redacta rezultatele dvs. (adică, de obicei, în capitolul patru: rezultate);
- (b) pentru a explica unele dintre considerentele mai largi de care trebuie să țineți cont în timpul procesului de analiză a datelor, inclusiv unde să vă concentrați analiza, cum vă poate ajuta articolul principal din jurnal, cât de departe să mergeți cu analiza, și soluțiile potențiale, printre alte considerente;
- c) vă indică locul în care puteți începe analiza datelor.

Stadiul 10

Redactarea

Produsul final al cercetării este ceea ce va fi redactat, adică tezascrișă. Veți obține un calificativ corespunzător pentru teza dvs. doar dacă v-ați explicat ideile și ați prezentat bine rezultatele pe fiecare pagină. În fiecare secțiune a fiecărui capitol, trebuie prezentate sugestii despre structura capitolului, ce componente să includă și ce încercați să subliniați prin fiecare dintre aceste componente. În timp ce puteți accesa aceste ghiduri capitol cu capitol acum, dacă preferați, scopul acestei etape de scriere (adică STADIUL 10) este să discutați mai întâi unele lucruri despre care ar trebui să vă gândiți când redactați. Dintre numeroasele lucruri la care trebuie să ne gândim când redactăm teza, este important să respectăm numărul de pagini minim și maxim stabilit în normele de redactare a tezelor de doctorat; la normele de redactarea din punct de vedere formal dar și al conținutului științific al tezei și la criteriile de obținere a calificativului în urma susținerii tezei de doctorat.

<http://dissertation.laerd.com/process-stage6-step6.php>

CONSIDERAȚII DESPRE ETICĂ ÎN CERCETARE

Multe valori inerente cercetării sunt congruente cu valorile morale și sociale generale. Acestea includ drepturi ale omului și animalelor, sănătate și siguranță, onestitate, respect și responsabilitate - pentru a numi doar câteva. Dacă un cercetător încalcă codul etic stabilit al instituției sale, consecințele sunt adesea nu numai personale, ci pot fi și grave. De exemplu, dacă se fabrică rezultatele cercetărilor, acest act poate pune în pericol viețile.

Lucrurile nu sunt întotdeauna alb-negru cu etica cercetării, dacă în câteva cazuri există zone cenușii. Prin urmare, dilemele etice sunt o parte a cercetării și trebuie discutate în mod deschis și abordate corespunzător. Asigurați-vă că vă protejați și participanții dvs. urmând codul de conduită al profesiei și/sau al instituției academice. Cercetarea dvs. ar trebui să fie importantă pentru dvs. (și pentru colegii dvs. sau grupul de cercetare), cu toate acestea, nu ar trebui să se acorde prioritate cu privire la bunăstarea altora și/sau a mediului. În calitate de cercetător, ar trebui să faceți tot posibilul pentru a manifesta compasiune, profesionalism și, de asemenea, pentru a respecta normele și standardele impuse prin legislație.

PRINCIPII ETICE ABORDATE ÎN MULTE CODURI DE ETICĂ

Există coduri, politici și reguli specifice care se aplică eticii cercetării și care sunt acoperite de diferite documente legale și coduri de conduită.

În conducerea responsabilă a cercetării, sunt descrise în literatura de specialitate câteva dintre principiile etice principale pe care ar trebui să le urmăm cu toții atunci când ne angajăm în lucrări de cercetare. Acestea includ:

- Onestitate (de exemplu, în raportarea și comunicarea concluziilor dvs.)
- Obiectivitate (acest lucru minimizează părtinirea)
- Grijă (de exemplu, prevenirea neglijenței)
- Deschidere (atunci când partajați date și discutați idei)
- Respect pentru proprietatea intelectuală (recunoașterea muncii altor persoane și acordarea tuturor celor care au participat la credit),
- Confidențialitate (în legătură cu participanții și datele)-
- Nediscriminare (împotriva colegilor și studenților)
- Competență(menținerea standardelor de dezvoltare profesională continuă)
- Protecția animalelor (cercetarea inutilă sau cercetarea necorespunzătoare nu trebuie efectuată pe animale)
- Legalitate (cunoscând liniile directoare și legile instituționale și federale)
- Procesul de cercetare devine mai complicat și potențial controversat atunci când implicați subiecți umani sau animale.

Iată un scurt rezumat al câtorva dintre considerațiile etice importante atunci când lucrează cu subiecți umani:

OBȚINEREA CONSIMȚĂMÂNTULUI INFORMAT

Ori de câte ori cercetarea dvs. include participanți umani activi, trebuie să fie informați suficient înainte de a accepta să participe.

„Consimțământ informat” înseamnă că descrieți temeinic cercetarea către participanții dvs.: explicați cercetarea și durata estimată a cercetării; ce se așteaptă de la participanți; și orice riscuri ar putea implica studiul.

De asemenea, trebuie să fii disponibil pentru a răspunde la toate întrebările pe care le-ar putea avea participanții.

Participarea la cercetare ar trebui să fie întotdeauna voluntară, astfel încât oamenii trebuie să știe despre tot ceea ce ar putea contribui la disponibilitatea lor de a se implica în studiul dvs.

De asemenea, ar trebui să știe despre posibilele avantaje și avantaje, cu toate acestea, nu ar trebui să se simtă constrânși să se implice.

Nu este neobișnuit să oferiți potențialilor participanți un fel de recompensare dacă sunt de acord să facă parte din studiul dvs.

Asociația Americană de Psihologie (APA) oferă câteva îndrumări cu privire la utilizarea stimulentei și sfătuiește împotriva recompenselor financiare excesive și necorespunzătoare sau a altor stimulente.

RESPECTAREA CONFIDENȚIALITĂȚII

Aspectele confidențialității trebuie abordate în timpul procesului de consimțământ. Participanții trebuie să fie conștienți de modul în care informațiile lor vor fi stocate și împărtășite.

Dacă conduceți interviuri și/sau observații, s-ar putea să intrați într-o sferă foarte privată din viața unui individ, deci trebuie să ținem cont de acest lucru.

Identitatea participanților ar trebui să fie întotdeauna protejată și pseudonimele sunt, în general, utilizate în raportarea constatărilor pentru a proteja anonimatul.

Dacă participanții dvs. nu se simt confortabil și în siguranță cu privire la confidențialitatea lor, s-ar putea să nu fie dispuși să împărtășească atât cât aveți nevoie pentru a vă finaliza cu succes cercetările.

De asemenea, cercetarea dvs. trebuie să respecte toate legile federale și de stat care se aplică. De exemplu, în anumite circumstanțe, anumite subiecte pot fi în afara limitelor cu anumite grupuri de oameni. De exemplu, în aproape orice caz, în mod legal, va trebui să obțineți permisiunea părinților dacă lucrați cu copii și minori.

<https://unstick.me/things-consider-ethics-academic-research/>

Cursul 10

REFERINȚE VS BIBLIOGRAFIE

Citările și referințele bibliografice sunt componente obligatorii pentru orice lucrare științifică. Citarea reprezintă cea mai eficientă modalitate de stabilire a unei relații între ideile științifice actuale și cele precedente, prin care se apreciază și se recunoaște public relevanța muncii autorului asupra unei teme. Prin citare se realizează obligațiile drepturilor de autor, plagiatul fiind considerat o încălcare a eticii profesionale a cercetătorului.

Referința bibliografică reprezintă un set de informații bibliografice despre citatul menționat în textul documentului, necesar pentru identificarea și regăsirea lucrării și verificarea exactității citării.

Lista referințelor bibliografice se află, de obicei, la sfârșitul lucrării. Referințele bibliografice au devenit un instrument foarte important în studierea științei propriu-zise și sunt folosite pentru a investiga fluxurile de informație.

Numărul de citări este un indicator al calității publicației și al nivelului științific al productivității muncii cercetătorilor. Analiza citărilor reprezintă una dintre metodele de cercetare scientometrică/bibliometrică.

Impactul unei reviste este măsurat prin numărul de citări ale articolelor apărute în ea. Cu cât interesul pentru o anumită problemă este mai mare, cu atât numărul celor care o citează ca sursă de informare crește. Factorul de impact al unei reviste este o mărime care reprezintă raportul dintre numărul citărilor revistei respective într-o perioadă de doi ani și numărul total al lucrărilor publicate în revistă în aceeași perioadă [1].

Odată cu dezvoltarea bazelor de date Thomson ISI Web of Science, Scopus (Elsevier BV) s-a făcut simțit, reieșind din numărului de articole publicate și citate, aportul considerabil al unor oameni de știință, al universităților și țărilor. Indicele Hirsch sau h-index se calculează pentru compararea cantitativă a productivității științifice a autorilor dintr-un domeniu și evidențiază ponderea documentelor intens citate față de documentele care nu au fost încă citate. El se bazează pe o listă de publicații clasate în ordinea descrescătoare a numărului de citări. Valoarea lui h-index este egală cu numărul de lucrări (N) în lista respectivă, care au fiecare N sau mai multe citări [2].

Indicele Hirsch poate fi aplicat și la evaluarea productivității științifice a universităților, instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate etc. Pentru evidența adecvată a numărului de citări pe care le primesc articolele, trebuie să existe unele standarde ale

metodologiei de citare. Mediul academic și publicistic promovează reguli foarte stricte în ceea ce privește formatul de citare a surselor.

Standardele sau cerințele uniforme pentru publicarea manuscriselor în revistele științifice internaționale reprezintă instrucțiuni pentru autori referitor la redactarea manuscriselor, în conformitate cu stilurile editoriale.

De fapt, referința bibliografică este o descriere bibliografică a documentului și trebuie să fie prezentată în publicație în conformitate cu cerințele standardelor internaționale curente.

Din anul 1974, Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare (International Federation of Library Associations –IFLA) a introdus Controlul Bibliografic Universal (Universal Bibliographic Control –UBC) în catalogarea și înregistrarea bibliografică. Programul CBU presupune crearea unei rețele virtuale de date bibliografice integrate la nivel internațional și are la bază conceptul potrivit căruia fiecare țară și organizează propriul său control bibliografic pe baza producției tipografice naționale[3].

Descrierea Bibliografică Standardizată Internațională (International Standard Bibliographic Description –ISBD) precizează cerințele descrierii și identificării unor astfel de documente, desemnează ordinea elementelor descrierii și specifică regimul semnelor de punctuație.

Scopul principal al ISBD-urilor este statuarea recomandărilor pentru o catalogare descriptivă, compatibilă la nivel global, în vederea sprijinirii schimbului internațional de înregistrări bibliografice între agențiile bibliografice naționale și în cadrul comunității internaționale a bibliotecilor și științei de informare. ISBD menționează un statut obligatoriu pentru unele elemente bibliografice și un statut facultativ pentru altele [4].

Stiluri de citare a referințelor bibliografice

Standardele sau cerințele uniformizate internaționale privind aplicarea și descrierea referințelor bibliografice nu exclud varietatea de formate și stiluri de citare în practica editorială.

ISO 690 emite reguli generale pentru prezentarea bibliografiilor în toate domeniile științei.

Există o multitudine de manuale și ghiduri cu instrucțiuni, modele și exemple de citare în text și alcătuirea listei referințelor bibliografice. În linii mari, există trei sisteme de citare:

Stilul „autor - dată” (Sistemul Harvard)

În text, numele autorului și anul publicării (numărul de pagini dacă este necesar) sunt prezentate între paranteze rotunde. Referințele bibliografice complete apar în ordine alfabetică într-o listă la sfârșitul lucrării.

„Sistemul Harvard” desemnează stilurile care definesc citatele din text prin metoda „autor-dată” și se bazează pe Recommendations for citing and referencing published material elaborate de British Standards Institution (BSI). Acest format este utilizat de către ISO 690:2010, Asociația Americană de Chimie (ACS), Asociația Americană de Psihologie (APA), Universitatea din Chicago (stiluri Chicago și Turabian), Consiliul Editorilor în Științe (CSE). Principiile generale ale sistemului sunt folosite de universități pentru elaborarea propriilor ghiduri.

Avantajul acestui sistem este identificarea lucrării unui autor prin metodă directă. Spre deosebire de sistemul Vancouver, sistemul „autor-dată” nu provoacă dificultăți la renumerotarea referințelor, în cazul în care ordinea citării în text este modificată.

Dezavantajul principal este nevoia de spațiu mai extins în corpul textului și în distragerea atenției în cazul citărilor multiple efectuate într-un singur loc.

Stilul „autor-titlu”/„autor-pagină”

A fost prevăzut pentru științele umaniste și arte, unde titlurile și paginile lucrării sunt mai importante în citare decât data publicării.

Această informație permite cercetătorilor științifici a urmări cu ușurință fraze exacte în procesul analizei textului. Un titlu scurt este necesar numai atunci când există mai multe lucrări semnate de același autor. Acest format este preferat de către Asociația Limbilor Moderne din America (MLA).

Sistemul numeric secvențial sau „autor-număr” (Sistemul Vancouver)

Citatele sunt numerotate consecutiv (prin cifre arabe între paranteze sau sub formă de exponenți) în ordinea apariției în text. În referința citată de mai multe ori se păstrează numărul atribuit prima dată. Numărul de pagini se indică dacă este necesar.

Referințele bibliografice complete, numerotate în ordinea apariției în text, sunt prezentate într-o listă la sfârșitul lucrării.

Sistemul Vancouver utilizează formatul referințelor bibliografice promovate de American National Standards Institute (ANSI) și National Library of Medicine (NLM).

Acest format este aplicat de către Comitetul Internațional al Editorilor de Jurnale Medicale (ICMJE), Asociația Americană de Chimie (ACS), Asociația Americană de Medicină (AMA), Consiliul Editorilor în Științe (CSE).

Avantajul sistemului Vancouver este includerea numerelor care nu întrerup fluxul de text. Dezavantajul principal al sistemului constă în faptul că în procesul de scriere a lucrării trimiterea adăugată mai târziu va necesita renumerotarea citărilor în text și în lista referințelor, în acest caz riscul erorii fiind sporit.

Sistemul referințelor în note

Notele de subsol sau notele finale conțin descrierea bibliografică a sursei, fiind în text numerotate consecutiv (prin cifre arabe între paranteze sau sub formă de exponenți).

Referințele bibliografice complete sunt aranjate în ordine alfabetică într-o listă la sfârșitul lucrării. Notele bibliografice sunt preferate în domeniul cercetărilor istorice și prezintă o alternativă a citării în text. Dezavantajul constă în faptul că notele de subsol sunt adesea costisitoare pentru reproducerea editorială. Notele lungi pot distrage atenția cititorilor.

Citarea referințelor bibliografice AMA Asociația Americană de Medicină (American Medical Association–AMA)

A fost fondată în 1847, având obiectivele: promovarea științei medicale, optimizarea standardelor pentru învățământul medical, dezvoltarea programului de etică medicală.

AMA Manual of Style oferă instrucțiuni necesare pentru autori și editori în cursul pregătirii lucrărilor de cercetare în domeniile sănătății publice și medicinei.

Prima ediție a manualului pentru editorii revistelor științifice a apărut în 1962. Autorul colectiv al ediției a 10-a AMA Manual of Style este JAMA & Archives Journals (The Journal of the American Medical Association).

În ediția nouă, care a fost publicată la începutul anului 2007, se analizează etica de cercetare și independența editorială, se prezintă caracteristici și exemple de citare și căutare a surselor electronice.

Ediția 2009 în format online constituie versiunea cea mai actualizată. Stilul AMA și stilul Vancouver (International Committee of Medical Journal Editors) sunt foarte asemănătoare și se bazează pe formatul referințelor bibliografice promovate de National Library of Medicine (NLM).

Reguli generale [5]

Autorii trebuie să consulte întotdeauna sursa primară. O lucrare care se bazează pe surse efemere este prea vagă pentru a fi credibilă în publicațiile științifice.

Citarea în text: fiecare referință trebuie să fie citată în text în ordine numerică consecutivă, prin intermediul numărului exponent după o virgulă sau un punct, dar înainte de două puncte sau de punct și virgulă. Referințele multiple pot fi citate în ordinea numerelor exponente și separate printr-o virgulă. Numerele specifice paginii într-o sursă pot fi citate prin plasarea între paranteze

după numărul de citare într-un singur exponent.

Lista referințelor bibliografice trebuie să apară la sfârșitul lucrării. Autorii sunt menționați în ordinea apariției în text.

Responsabilitatea principală (autor/i, editor/i): se prezintă numele, inițiala/inițialele prenumelui (nu se folosește spațiu și nici semne de punctuație între inițiale). Între autori se pune virgulă, iar după ultimul autor se pune punct. Dacă sunt 6 sau mai puțini autori trebuie să se specifice toți autorii. În cazul în care sunt 7 sau mai mulți autori se specifică doar primii 3 urmați de expresia „et al”.

Numele editorului va fi menționat, ca și al autorului, urmat de o virgulă și de abrevierea „ed.” sau „eds.”.

Denumirea organizației, autorității publice etc. se va menționa integral.

Titlul cărții, enciclopediei, revistei, tezei se prezintă în original cu litere italice. Titlul articolului din reviste sau din culegeri, titlul capitoului din monografie, titlul paginii web se prezintă cu text simplu (fără ghilimele și fără litere italice). Titlul secundar sau subtitlul este separat de titlul principal prin două puncte. Subtitlul articolelor din reviste începe cu minuscule. Pentru abrevierea titlului revistei medicale, poate fi consultată baza de date National Library of Medicine <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?db=journals>

sau

Index Medicus <http://www2.bg.am.poznan.pl/czasopisma/medicus.php?lang=eng>

Ediție: începând cu a 2-a ediție, se indică în primul rând numărul de ediție, urmat de „ed.”.

Locul publicării: denumirea orașului se menționează fără prescurtări. Dacă este necesară precizarea locului de publicare, se adaugă denumirea țării sau abrevierea standardizată (două litere capitale fără punct) pentru orașele din SUA și Canada.

Editor: se scrie denumirea exactă a editurii, cuvintele comune (Co., Inc., Publisher etc.) pot fi evitate.

Data publicării: anul publicării cărților și altor tipuri de lucrări tipărite se specifică după denumirea editurii, pentru articole –după abrevierea titlului revistei urmată de punct și virgulă fără spațiu.

Volumul, numărul periodicii: volumul reprezintă numărul de apariție al revistei de la lansarea ei,

urmat de numărul revistei din anul curent (între paranteze rotunde, atunci când este indicat). Dacă referința provine dintr-un supliment, după numărul revistei se adaugă „suppl” (în paranteze rotunde). Multe reviste sunt paginate continuu într-un volum, cu toate acestea, JAMA citează volumul și numărul în toate referințele bibliografice.

Pagini: în descrierea articolelor din reviste și contribuțiilor din monografii se menționează numărul primei și ultimei pagini separate printr-o cratimă. Nu se omit cifrele din numerele paginilor.

Resurse electronice: versiunile electronice ale cărților sau articolelor se descriu la fel ca și sursele imprimare.

Adresa electronică (URL) menționată în referință trebuie să permită accesul direct la articol, această adresă fiind urmată de data citării. Când un document electronic există în formă imprimată, trebuie să se specifice versiunea consultată.

Citarea referințelor bibliografice Vancouver

În anul 1978, câțiva editori de reviste medicale s-au întâlnit neoficial la Vancouver, Canada, cu scopul de a stabili recomandări uniforme pentru publicarea manuscriselor în reviste științifice. Ei au proclamat propriile lor condiții pentru redactarea manuscriselor, incluzând formatul referințelor bibliografice promovate de American National Standards Institute (ANSI) și National Library of Medicine (NLM).

La momentul actual, Grupul de la Vancouver, cunoscut drept Comitetul Internațional al Editorilor de Reviste Medicale (International Committee of Medical Journal Editors), a publicat mai multe ediții ale Cerințelor uniforme pentru publicarea manuscriselor în revistele biomedicale (Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals). Stilul Vancouver și stilul AMA (American Medical Association) sunt asemănătoare.

Reguli generale [6]

Sistemul Vancouver reprezintă sistemul numeric secvențial. Citările în textul lucrării sunt numerotate prin cifre arabe plasate în paranteze rotunde după punct sau virgulă. Dacă sunt mai multe referințe citate în același loc în text, plasarea lor în paranteze se face în ordine crescătoare, cu virgule între ele, dar fără spațiu.

Păstrează același număr la mai multe citări. În lista referințelor bibliografice autorii sunt menționați în ordinea apariției în text.

Responsabilitatea principală (autor/i editor/i): se va menționa numele însoțit de inițiala/inițialele prenumelui (nu se folosește spațiu și nici semne de punctuație între inițiale). Între autori se pune virgulă, iar după ultimul autor se pune punct. Dacă sunt 6 sau mai puțini autori trebuie să se specifice toți autorii. În cazul în care sunt 7 sau mai mulți autori se specifică doar primii 6, urmați de expresia „et al.”. Editorul/ii vor fi menționați la fel ca și autorii

, urmând o virgulă cu mențiunea „editor” sau „editori”. Denumirea organizației, instituției etc. se menționează integral.

Titlul cărții, articolului, revistei se scrie în original cu text simplu (nu se utilizează litere italice, sublinieri sau ghilimele) urmat de un punct și un spațiu. Titlul secundar sau subtitlul este separat de titlul principal prin două puncte. Traducerea titlului se specifică în paranteze pătrate. Pentru titlurile revistelor se folosesc abrevierile standardizate în conformitate cu sistemul Index Medicus.

A se vedea baza de date National Library of Medicine

100 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/sites/entrez?db=journals>

sau Index Medicus

<http://www2.bg.am.poznan.pl/czasopisma/medicus.php?lang=eng>

Responsabilitate secundară (editor/i, traducător/i): numele și inițialele prenumelui redactorilor sau traducătorilor cărții, urmat de o virgulă, cu mențiunea „editor/i” sau „translator/i”, se prezintă după titlu în ordinea în care apar pe pagina de titlu.

Ediție: numărul de ediție este urmat de abrevierea „ed.”.

Opere multivolume: dacă un volum are un titlu separat, se scrie „Vol.”, urmând numărul volumului, după care urmează titlul volumului.

Locul publicării: denumirea orașului se menționează fără prescurtări. Dacă este necesară precizarea locului de publicare, se adaugă denumirea țării sau abrevierea standardizată (două litere capitale fără punct) pentru orașele din SUA și Canada.

Editor: denumirea editurii este urmată de punct și virgulă fără spațiu, cuvintele comune (Co., Inc., Publisher etc.) pot fi evitate.

Data publicării: anul apariției cărților și a altor tipuri de lucrări publicate se specifică după denumirea editurii, pentru articole – după abrevierea titlului revistei, anul apariției fiind urmat de punct și virgulă fără spațiu.

Volumul, numărul periodicii: dacă revista folosește numerotarea paginilor de-a lungul tuturor numerelor fiecărui volum, se poate omite menționarea numărului.

În descrierea revistei cu paginație separată se specifică numărul revistei între paranteze rotunde (nu există spațiu înainte, după sau în paranteze).

Pagini: în descrierea cărții se specifică numărul total de pagini urmat de abrevierea „p”. Pentru cărțile publicate în mai multe volume, se citează numărul total de volume în loc de numărul de pagini. Dacă se face referire la paginile selectate din carte, se scrie abrevierea „p”, urmată de numerele paginilor. Pentru articolul din revistă se menționează numărul de pagini al întregului articol (numărul primei și ultimei pagini separate printr-o cratimă).

Colecție (serie): titlul colecției și numărul volumului se specifică între paranteze rotunde.

Materialele conferinței: se menționează autorii, titlul comunicării, titlul manifestării științifice, data și locul manifestării urmat de pagina rezumatului.

Teze de doctor: se menționează numele și prenumele autorului, titlul tezei urmat de mențiunea „teză de doctor” în paranteze, orașul, universitatea unde s-a susținut teza și anul susținerii.

Documente de brevet: numele și inițialele prenumelui inventatorilor sunt urmate de o virgulă cu mențiunea „inventor” și un punct și virgulă. Numele titularului sau titularilor este urmat de o virgulă cu mențiunea „assignee”. Titlul invenției se scrie în original.

Identificarea documentului se realizează prin numele țării de cerere prioritară, denumirea tipului de document, codul țării, numărul și data publicării(an, lună, zi).

Resurse electronice: versiunile electronice ale cărților sau articolelor se descriu la fel ca și sursele de imprimare cu mențiunea tipului de suport între paranteze pătrate. Data citării urmează după anul publicației și se specifică între paranteze pătrate [an, lună, zi].DOI sau URL-ul sunt plasate la sfârșitul referinței.

Surse:

[1].GARFIELD, Eugene. The History and Meaning of the Journal Impact Factor. Journal of the American Medical Association[online]. 2006, **295**(1), 90-93 [citat 2010-10-12]. ISSN 0098-7484.Disponibil:<http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/jamajif2006.pdf>

[2].HIRSCH, J. E. An index to quantify an individual's scientific research output. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America [online].2005, **102**(46), 16569-16572 [citat 2010-10-12]. ISSN 1091-6490. Disponibil: <http://www.pnas.org/content/102/46/16569.full.pdf+html>

[3].REGNEALĂ, Mircea. Primul Program fundament IFLA: Controlul Bibliografic Universal, după trei decenii de funcționare: privire critică. Biblioteca: Revistă de Bibliologie și Știința Informării.2004, 15(5), 158-160.ISSN 1220-3386.

[4].INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS (IFLA). International Standard Bibliographic Description (ISBD)[online].Preliminary consolidated ed. München: K.G. Saur, 2007 [citat 2010-10-12]. 320 p. (IFLA Series on Bibliographic Control; 31). ISBN 978-3-598-24280-9. Disponibil: http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD_consolidated_2007.pdf

[5].SCRIBE, Abel.AMA Style Stat! for Research Papers[online].Ultima actualizare 2009-11-22 [citat 2018-08-05]. Disponibil: <http://www.docstyles.com/library/amastat.pdf>

[6].INTERNATIONAL COMMITTEE OF MEDICAL JOURNAL EDITORS. Uniform requirements for manuscript submitted to biomedical journals: sample references[online]. Bethesda, MD: United States National Library of Medicine, ultima actualizare 2009 -08-28 [citat 2018-08-05].Disponibil: http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.htm

CE ESTE O BIBLIOGRAFIE?

O listă de cărți, articole, resurse electronice, pe care le folosești în realizarea unei lucrări.

O listă de surse consultate pentru documentarea asupra unui subiect specific.

Bibliografiile sunt resurse deosebit de importante pentru orice cercetare, întrucât oferă descrieri ale documentelor care sunt necesare pentru studierea operei unui autor, unui subiect sau a unei perioade. Există bibliografii generale care semnalează orice categorie de documente pe toate problemele, domeniile de cercetare și activități bibliografii speciale care semnalează documentele referitoare la o tematică bine conturată, respectiv documente de o anumită categorie.

DE CE ÎNTOCMIM O BIBLIOGRAFIE?

Pentru a aduce la cunoștință sursele pe care le-am folosit și a da posibilitate cititorilor de a consulta, garantând astfel acuratețea lucrării întocmite. Pentru a garanta cunoașterea și înțelegerea subiectului. Pentru a demonstra cunoașterea lucrărilor și a autorilor care au avut o contribuție la dezvoltarea subiectului sau care au adus comentarii utile pe marginea acestuia.

CE SE ÎNTÂMPLĂ DACĂ NU ATAȘĂM O BIBLIOGRAFIE?

Putem fi acuzați de plagiat.

REGULI PENTRU ÎNTOCMIREA UNEI BIBLIOGRAFII

1. Pentru lucrări monografice (cărți)

NUMELE AUTORULUI, Prenumele. *Titlul: Subtitlul*. Locul apariției: Editura, Anul apariției.

2. Pentru periodice (ziare, reviste)

NUMELE AUTORULUI, Prenumele, TITLUL PERIODICULUI, Anul de vârstă, Anul de apariție, Numărul de ordine al periodicului.

3. Pentru articole din periodice (ziare sau reviste)

NUMELE AUTORULUI, Prenumele. Titlul articolului. In: Titlul periodicului, Anul de vârstă, Anul de apariție, Numărul de ordine al periodicului, paginile în care se găsește articolul citat.

4. Pentru pagini WEB

NUMELE AUTORULUI, Prenumele. Titlul [on-line]. Numele editorului, data publicării, data actualizării [data consultării]. Disponibilitate și acces.

5. Pentru documente audiovizuale: casete sau DVD-uri video

NUMELE AUTORULUI, Prenumele. Titlul. Numele producătorului sau al distribuitorului, anul producerii documentului. Suport, durata înregistrării.

6. Pentru documente audiovizuale: casete audio sau discuri compacte

NUMELE AUTORULUI, Prenumele. Titlul. Numele editorului sau al distribuitorului, anul publicării. Numărul și tipul documentului.

Elementele necesare pentru întocmirea referinței se vor culege de pe pagina de titlu a lucrării și nu de pe copertă (în cazul cărților).

În situația în care lucrarea citată are mai mult de 3 autori, în referință va fi trecut primul, primii doi sau trei, în ordinea în care sunt trecuți pe pagina de titlu.

În situația în care pe lucrare nu apare un autor, referința va fi întocmită pornindu-se de la titlul lucrării.

Dacă editura sau locul publicării nu sunt cunoscute utiliză prescurtarea (s.n.) respectiv (s.l.) (fără nume, fără loc).

Dacă data apariției nu este certă, aceasta va fi trecută în paranteză pătrată (ex: [2010]).

În cazul listelor bibliografice, referințele sunt prezentate în ordinea alfabetică a primului element.

Cursul 11

PLAGIATUL. AUTOPLAGIATUL

PLAGIATUL

a) Definiții juridice (legislația națională)

Plagiatul este un fenomen de-a dreptul endemic în lumea academică.

În România, plagiatul a constituit în ultima vreme un subiect de interes public, implicând o serie de politicieni în scandaluri publice,

Plagiatul este înțeles în general ca o formă de furt intelectual prin care se obțin printr-o înșelăciune calificative, grade și titluri, precum și avantaje financiare ori sociale, adesea cu încălcarea drepturilor de autor ale altora. Cu toate acestea, plagiatul nu este definit în legislația română decât într-un scop destul de restrâns și de către o singură lege – Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică

Plagiatul este, conform dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004, „expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale (s.n.)”.

La art. 4 alin. (1) lit. e) din aceeași lege, autoplagiatul este definit ca „expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale (s.n.)”.

N.B.: Sub incidența legii intră doar personalul care activează în domeniul cercetare-dezvoltare, inclusiv cadre didactice universitare, (definit în Art. 6 din Legea nr. 319/2003) și beneficiarii unor fonduri publice de cercetare-dezvoltare.

(Art. 1, alin. 4 din Legea 206/2004).

S-ar părea că, dintre studenți, doar doctoranzii intră în această clasificare, nu și masteranzii ori studenții ciclului de licență.

b) Definiții instituțional-academice

În pofida definirii și descrierii relativ sumare a plagiatului în legislația națională, se cuvine ca universitățile românești să își asume răspunderea publică de a combate acest fenomen ce constituie o ilegalitate și o abatere de la normele deontologice ale universităților de elită ale lumii.

De aceea, Universitatea de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” din Timișoara cuprinde în texte normative interne referiri explicite la condamnarea și sancționarea plagiatului (Carta UMFVBT, Codul de Etică al UMFVBT) și monitorizează cazurile de încălcare a acestor norme prin Comisia de Etică a UMFVBT și prin alte corpuri constituite la nivelul diverselor structuri din cadrul Universității (facultăți, departamente, centre de cercetare, școală doctorală).

c) Definirea conceptuală și operațională în recunoașterea plagiatului

Plagiatul este definit, conceptual, în majoritatea formulărilor, ca preluare prin recunoaștere inadecvată a unor componente intelectuale (idei, text, date, metode) din opera unui alt autor, în cadrul unei opere difuzate sub semnătură proprie. Pledează în favoarea ideii de generalitate a unei astfel de abordări un sondaj internațional care a determinat, la nivelul a 53 de definiții ale plagiatului, șase componente cheie referitoare la: (1) materialul care a fost (2) preluat de la (3) o anumită sursă de către (4) cineva, (5) fără recunoaștere și (6) cu sau fără intenția de a înșela (Flowerdew & Li, 2007: 163).

Într-o sinteză de dată recentă se accentuează asupra faptului că plagiatul ca abatere de la bunele practici de integritate în cercetare este o preluare fără recunoaștere adecvată din lucrarea originală a altui autor (ALLEA, 2017). Seria de abateri deontologice de care aparține plagiatul mai include și prezentarea unor date ca și cum ar fi rezultat de măsurători reale (prefabricare) și falsificarea rezultatelor de cercetare.

Aceste definiții ale plagiatului sunt în deplină concordanță cu accepțiunea dată conceptului și în Legea 206 din 2004. Regăsim și aici elementele definitorii pentru plagiat rezultate din sondajul anterior menționat (opera de autor în care se preiau, fără recunoaștere adecvată, componente din opera altui autor).

La definițiile conceptuale menționate este de adăugat și definirea operațională, cu o listă relativ completă a ceea ce constituie plagiat.

Recunoașterea plagiatului poate fi realizată în baza unor principii care nu fac altceva decât să operaționalizeze definiția conceptului și a unor procedee care, la rândul lor, permit

aplicarea efectivă a principiilor în practica de măsurare a variațiilor calitative și cantitative ale fenomenului.

VALORILE CARE FUNDAMENTEAZĂ COMBATERICA ȘI SANȚIONAREA PLAGIATULUI

Problema plagiatului intră în sfera deontologiei academice, adică ține de normarea conduitei și moralității comunităților academice în virtutea unor valori, principii și standarde autoimpuse. Deși stabilirea acestor jaloane de moralitate academică nu depinde în principal de consecințele acțiunilor, acestea sunt determinante în judecarea și sancționarea acțiunilor și comportamentelor din lumea academică.

Din felul în care universitățile definesc și descriu plagiatul, precum și din politicile lor de prevenire și sancționare a acestuia, rezultă câteva principii și valori ale deontologiei academice, la care aderă și Universitatea de Medicină și Farmacie “Victor Babeș” din Timișoara :

- onestitatea și onoarea;
- echitatea (evaluarea fiecăruia după propriile performanțe);
- originalitatea și creativitatea cercetării;
- excelența în predare și în procesul de învățare.

Desigur, prevenirea plagiatului este de preferat situațiilor de concentrare pe suspiciunile legate de acest tip de fraudă intelectuală.

Răspunsul trebuie dat nu numai în termeni de alb și negru, de ”este” sau ”nu este” ci, mai ales, de gravitatea încălcării regulilor de deontologie profesională.

De aici decurg și evaluările în legătură cu sancțiunile adecvate în cazul în care suspiciunile sunt întemeiate. Importanța acestui capitol în arhitectura generală a cursului decurge, însă, și din considerente de prevenire a furtului intelectual de tip plagiat și prin descurajarea ideologiilor pro-plagiat care tacit sau explicit îl favorizează.

Fiecare dintre principiile care ghidează procedeele de recunoaștere a plagiatului poate avea o funcție pozitivă în demontarea pseudo-argumentelor menite să îl tolereze sau favorizeze.

NORME ȘI PROCEDEE DE IDENTIFICARE A PLAGIATULUI

a) Principii de diagnosticare a gradului de respectare a normelor de bună conduită în cercetarea științifică

Aceste principii sunt codificate la modul general în legi, dar și la nivel de ghiduri de operare specifice diferitelor țări sau comunități. Există principii generale pentru toate cele trei tipuri de fraudă intelectuală – prefabricare date, falsificare date și plagiat –, dar și principii specifice fiecăruia dintre tipurile menționate. În cazul de față ne vom referi strict la principii și procedee valabile pentru evaluările legate de suspiciunile de plagiere în domeniul cercetării științifice din România.

1. Plagiatul este cu atât mai sever cu cât:

- a) este marcat în mai mare măsură de intenționalitate și nu decurge din simplă necunoaștere a regulilor de bună conduită științifică sau din simple erori materiale de redactare;
- b) acoperă o mai mare pondere din formele de prezentare a operei analizate (cuvinte, paragrafe, pagini, tabele, grafice);
- c) încărcătura de idei originale preluate fără recunoașterea adecvată a sursei este mai mare în arhitectura lucrării, iar acestea sunt localizate în mai mare măsură în introducere, concluzii sau alte secțiuni ale lucrării destinate în mod special contribuțiilor specifice autorului;
- d) manifestă în mai mare măsură un caracter repetitiv în seria lucrărilor semnate de autorul suspectat de plagiat.

2. Logica de tip compensatoriu nu este indicată în diagnosticarea plagiatului. Concluzia finală a analizei nu decurge din ”suma aritmetică” a părților sau componentelor conforme și a celor neconforme cu deontologia științifică în cadrul lucrării evaluate.

3. Plagiatul de text care incorporează idei pretins a fi minore de către autor sau de către apărătorii săi este tot plagiat de marcă stilistică în redactare. Desigur, evaluarea acestui gen de abatere de la normele de bună conduită se va face și prin luarea în considerație a volumului de text preluat în sistem bloc sau cu păstrare a structurilor de frazare, dar cu ”mozaicarea” paragrafelor preluate ilegal prin înlocuirea unor cuvinte, sintagme sau propoziții.

4. Lipsa legislației de ”azi” la data când a fost publicată lucrarea analizată nu constituie un argument justificativ pentru plagiere. Comunitatea științifică românească, prin elitele ei veritabile a fost în permanență conștientă de exigențele de bună practică în domeniu. Dovadă clară în acest sens este viabilitatea lucrărilor pe care aceștia le-au semnat în diferite etape istorice ale României moderne.

5. Recunoașterea plagiatului nu se poate reduce la o simplă raportare de procent de text cu mare similitudine cu alte texte de pe internet, detectat ca atare prin softuri specializate. Folosirea simultană cu înregistrările de similitudine de text a evaluărilor de conținut, privitoare la idei preluate neadecvat sub aspectul modului de citare, este obligatorie.

6. Componentele cunoașterii comune nu intră strict sub incidența principiilor de deontologie anterioare.

- a. Acest principiu, însă, nu poate fi considerat ca bază pentru ideologiile care consideră că formulările interpretative asupra unor evenimente istorice, acte normative sau regularități științifice pot fi preluate oricum, fără citările adecvate. Aceste interpretări au o încărcătură de originalitate dată cel puțin de modul de frazare, care face ca preluarea lor fără recunoașterea adecvată a sursei să poată duce tot la o culpă de plagiere.
- b. Atunci când preluarea dintr-o sursă de cunoaștere comună este masivă și aduce o contribuție importantă la lucrarea proprie, citarea ei corectă se impune. Altfel textul poate fi considerat plagiat.

7. Gravitatea actului de a plagia este dată nu numai de caracteristicile anterior menționate legate de modul în care a fost realizată opera cu fraude de tip plagiat. Contează în evaluare și modul în care este utilizată de către autor lucrarea respectivă. Folosirea ei pentru a aduce avantaje materiale sau de promovare profesională autorului este o circumstanță agravantă în diagnosticarea abaterii de la normele de bună conduită științifică.

În legătură cu fiecare dintre cele șapte principii anterior menționate s-au dezvoltat ideologii specifice pro-plagiat, în totală contradicție cu litera și spiritul cerințelor de bună practică pe care acestea le incumbă. Este vorba de ideologii mai mult sau mai puțin articulate, prezente, însă, din plin în dezbaterile publice din România, în special după deoalarea unor cazuri de plagiat, de diferite tipuri și extensii, la nivelul elitei puterii.

Cel mai frecvent a fost adoptată ideologia „așa era pe vremea când am scris eu teza de doctorat, nu erau legile de azi”.

b) Norme de identificare a plagiatului

Nu vom relua în detaliu întreaga listă de procedee specificate pentru aplicarea operațională a principiilor menționate în secțiunea anterioară. Sunt detaliate câteva dintre procedeele care ne par a fi de maximă utilitate în operaționalizarea principiilor prezentate în secțiunea anterioară.

- Câte cuvinte succesive, preluate ca atare, fără citarea de rigoare, constituie act de plagiat?
- Toleranță la plagiatul de tip mozaic (înlocuire de cuvinte în cadrul unui bloc de text)?
- Judecare prin procent de text plagiat din total lucrare sau...?
- Interpretarea textului normativ poate fi plagiată fără rezerve pentru că „este normativ”?
- Firul inconsistențelor duce la o bună diagnoză .

Identificarea caracterului intențional al plagiatului

- Plagierea modurilor de interpretare: parafrazările preluate incorect, cheie de maximă eficiență în recunoașterea caracterului intențional al plagiatului. Cum probabilitatea ca doi autori diferiți să parafrazeze identic sau în formulări foarte apropiate (printr-un set de formulări care nu se pot ține minte cu ușurință) opera unui al treilea autor este foarte mică, rezultă că plagierea unei astfel de formulări perifrastice este probă convingătoare de intenționalitate în plagiat.
- Falsitatea motivației de necunoaștere a regulilor de citare ca sursă de plagiat neintenționat poate fi ușor demontată dacă în cadrul aceleiași lucrări suspecte de plagiat apar și citări corecte (cu sursă bibliografică, pagină, ghilimele de marcare a textului preluat) și incorecte. Este evident că același autor nu poate fi, în același timp, și informat și necunoscător al regulilor de redactare corectă.

c) Procedee de identificare a plagiatului

Tehnologiile/programele automatizate de detectare a plagiatului

(Turnitin, iThenticate, Grammarly, Plagscan etc.).

Evident că mijloacele automatizate, programele și platformele computerizate, nu pot stabili decât asemănările la nivelul exprimării lingvistice (coincidențe la nivelul unor frazări mai ample). Ele nu pot detecta plagiatul de idei ori metode de analiză, de exemplu, ori (auto)citările indirecte și parafrazările care nu implică ghilimele. (Uneori, nu sunt remarcate nici diferențele între citate și preluări ilicite de texte.) De aceea este necesară evaluarea acestor rezultate preliminare de către specialiști ai domeniului respectiv, care pot judeca felul în care lucrarea respectă normele specifice de conduită a citării. Chiar dacă nu pot înlocui evaluarea umană, mijloacele computerizate fac munca de detectare a plagiatului mai ușoară și mai precisă.

Indicii sesizabile prin vigilența specialistului

- Recunoașterea unei surse necitate;
- Incompatibilitatea lucrării cu nivelul de competență profesională și lingvistică a autorului lucrării;
- Schimbările de „voce”, registru discursiv, stil ori abordare pe parcursul aceleiași lucrări;
- Lucrarea nu respectă tematica, obiectivele, metodologia și structura convenite ori anunțate;
- Similarități între textele unor autori diferiți la nivelul idiosincraziilor, excentricității ori greșelilor atipice;
- Căutarea personalizată prin searchengines a unor frazări particulare, inedite ori stranii;
- Verificarea directă, față în față cu autorul, a gradului de familiarizare cu ideile, noțiunile și informațiile vehiculate în textul suspect de plagiat;

PLAGIAT ȘI / SAU PROPRIETATE INTELECTUALĂ

Se produce, adesea, confuzia între Plagiat și încălcarea Dreptului de proprietate intelectuală. Cadrul legislativ și jurisprudențial evocă și consemnează situația complexă a acestui tip de drept, situație produsă și de modul în care este observată, consemnată, încadrată proprietatea intelectuală.

Plagiatul nu este numai o folosire ilicită a textului altcuiva. Este și o acțiune de apropiere (de luare în posesie în mod fraudulos), de certificare incorectă a propriei performanțe

intelectuale, de obținere ilicită, incorectă a unor foloase (punctaj academic, acces la un post didactic superior, obținere de grant-uri), de edificare a prestigiului în sfera publică (cu foloase, uneori invizibile), de vătămare, de agresiune psihică (nu odată cei/cele care au fost plagiați și, din diverse motive, nu reacționează legal, suferă traume mergând până la autoexcluderea din corpul profesional, academic sau, mai rar, gesturi extreme).

O problemă inițială în anatomia plagiatului e stabilirea calității de Autor a textului în cauză. Al cui este textul? Noi suntem obișnuiți să credităm, din start, ca Autor numele înscris pe un text. Nu mereu acest lucru e certificat și de aceea multe dintre cazurile de plagiat, mai complicate după apariția Internetului, au pus în lumină exact această problemă.

Cum spune Michel Foucault („Ce este un autor?”), Autorul este subiectul procesului de atribuire a acestei calități. Raportul de atribuire stă la baza stabilirii calității de Autor, de “proprietar”, și a încadrării sale în sistemul juridic din punctul de vedere al drepturilor sale de proprietate. Cazurile de malpraxis academic, astăzi, au ajuns să includă texte publicate cu pasaje plagiate cu/din autori inventați sau generate pe computer cu autori fictivi.

Pentru relația didactică, importantă este, dincolo de stabilirea calității de Autor, dincolo de “învățarea” regulilor citării corecte, înțelegerea de către Student a procesului prin care a fost creat acel element de cunoaștere reprezentat de ideea, pasajul, textul citat/preluat.

Tipologia plagiatului include forme diverse de luare în posesie ilicită, incorectă a textului altcuiva. Studentul le cunoaște extrem de puțin. El trebuie prevenit în ce privește folosirea în scopuri de certificare a propriei performanțe academice.

Pe majoritatea site-urilor universităților există multe documente privind codurile de etică, procedurile și sancțiunile corespunzătoare, dar puțin despre citare și rolul ei în susținerea cunoașterii. Studenții vin în universitate foarte puțin echipați cu cunoștințe în domeniu.

Plagiatul este o caracteristică a culturii Euro-Americane bazate pe tipar, originalitate individuală și comodificarea ideilor în capitalism. Culturile asiatice includ foarte puțin acest lucru.

a) Ce este Proprietatea intelectuală?

Inițial, termenul se referea la creațiile intelectuale din domeniile tehnice. Ulterior, el include și pe cele din artă și literatură. Cele mai cunoscute trei forme de proprietate intelectuală au fost înregistrate încă din Renaștere: copyright, patent, marcă.

Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) definește proprietatea intelectuală astfel: „Proprietatea intelectuală se referă la creațiile minții: povestiri, muzică, artă, cuvinte și semne, spectacole.”

Acestea sunt “vizibile” numai prin aducerea la cunoștință publică, fapt care permite, astfel, protecția Autorului și a creației sale.

Aceste creații, conform OMPI, sunt protejate de legi privind copyright-ul, patentele, brevetele, mărcile, competiția incorectă.

Într-o accepție extinsă, „prin proprietate intelectuală înțelegem drepturile asupra creațiilor intelectuale din domeniile științific, literar și artistic, pe de o parte, și domeniul industrial, pe de altă parte, la care se adaugă drepturile asupra semnelor distinctive.”

b) Ce este Dreptul de proprietate intelectuală?

Acest drept e prevăzut de legile privind proprietatea care permit creatorilor de opere să fie proprietarii acestora.

Drepturile de proprietate intelectuală, ca și celelalte drepturi de proprietate, îi permit creatorului sau proprietarului unei opere protejate prin dreptul de autor, al unei mărci, al unui brevet de invenție etc. să beneficieze de pe urma muncii sau investiției sale. Ele sunt prevăzute în Art.27 al Declarației Universale a Drepturilor Omului.

Ca orice drept de proprietate și cel de proprietate intelectuală poate fi cumpărat, vândut sau subiect de acordare a licenței.

Principalele drepturi de proprietate intelectuală sunt: copyright-ul, patentele

Proprietarul acestui drept este persoana în măsură să le comercializeze.

Copyright-ul protejează operele expresive (filme, muzică, literatură ș.a.). **Mărcile înregistrate** sunt mărcile puse pe bunuri pentru a le distinge de alte bunuri, prin identificarea producătorului sau distribuitorului.

Patentele protejează invențiile. tentele, mărcile înregistrate, drepturile de design, de baze de date.

Încălcarea drepturilor de autor

Dacă sunt preluate identic texte sau fragmente de text din una sau din mai multe opere aparținând aceluiași autor sau unor autori diferiți, în modalitatea copy-paste, dar cu menționarea faptului preluării, prin delimitarea clară a textului preluat de textul care constituie o creație intelectuală proprie și cu indicarea operei-sursă, nu poate fi săvârșită fapta de plagiat, dar poate fi săvârșită fapta de încălcare a dreptului de autor, dacă nu sunt respectate dispozițiile art. 33 privind condițiile de utilizare a unei opere aduse anterior la cunoștința publicului, fără consimțământul prealabil al autorului și fără plata unei remunerații.

În acest caz, nu este plagiat, dar se săvârșește fapta de contrafacere a dreptului de autor.

Dreptul de autor conferă titularului „dreptul patrimonial exclusiv de a decide dacă, în ce mod și când va fi utilizată opera sa, inclusiv de a consimți la utilizarea operei de către alții” (art. 12 din Legea nr. 8/1996).

AUTOPLAGIATUL

Conceptul de „auto-plagiat” stârnește controverse deoarece auto-plagiatul este semnificativ diferit de plagiat.

Dacă plagiatul constă în însușirea contribuțiilor originale ale altor autori atunci ce înseamnă auto-plagiatul, cum putem să „furăm” propriile contribuții originale?

Cheia înțelegerii auto-plagiului stă tocmai în conceptul de originalitate. Autoplagiul apare atunci când pretindem că o contribuție a noastră este originală, dar de fapt ea nu este – deoarece tot noi am publicat-o anterior, în altă lucrare. Deși autorul este același, în prima lucrare contribuția era originală, iar în cea de-a doua, este auto-plagiată, redundantă, repetitivă – deci nu mai este originală.

Auto-plagiul reprezintă deci o re-utilizare nelegitimă a propriilor contribuții științifice.

Problema auto-plagiului este importantă deoarece în multe domenii indivizii primesc recompense pe baza numărului de contribuții originale dovedite.

Există și cazuri în care autorii pot reutiliza legitim fragmente din creațiile lor anterioare – de regulă, precizând explicit unde au mai fost publicate.

De exemplu, anumite descrieri ale metodei de cercetare se pot regăsi în articole ce raportează rezultate diferite ale unor studii proprii bazate pe aceeași metodă, indicând faptul că metoda a fost publicată și anterior. Un articol apărut într-o revistă poate fi republicat într-un volum, cu mențiunea clară a primei apariții.

Conform legislației actuale în vigoare, **autoplagiul** este definit ca „expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau acelorași autori, fără menționarea acestui lucru și fără a face trimitere la sursele originale” (L 206/2004, Art.4e).

„Desigur, autoplagiul nu poate fi considerat un furt în sensul în care este plagiatul. Dar tot o înșelătorie este, un furt de încredere. Un abuz la adresa cititorului și a comunității științifice” (Bogdan Olaru, 2012).

CURSUL 12

PROTECȚIA DREPTURILOR DE AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE

- din punct de vedere juridic, protecția dreptului de autor se realizează prin intermediul Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe
- dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile Legii nr. 8/1996
- sintagma opere de creație intelectuală include operele literare, artistice, științifice

Conținutul dreptului de proprietate intelectuală

- pe de-o parte, presupune dreptul titularului unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală de a-și exercita prerogativele **direct** și **nemijlocit** asupra propriilor opere de creație intelectuală, iar pe de altă parte, implică obligația altor persoane de a se abține să împiedice în vreun fel exercițiul prerogativelor respective
- dreptul de proprietate intelectuală se împarte în două mari categorii (dreptul de proprietate industrială și dreptul de autor și drepturile conexe)
- dreptul de proprietate industrială se referă la invenții, mărci, indicații și denumiri geografice, desene și modele industriale
- dreptul de autor și drepturile conexe se refă la operele literare, artistice sau științifice, precum și la oricare asemenea opere de creație intelectuală
- prin urmare, dreptul proprietății intelectuale desemnează totalitatea drepturilor legate de protecția creației intelectuale, precum și protecția celor mai importante semne distinctive ale activității de comerț

Subiectul dreptului de autor

- potrivit art. 3 din cuprinsul Legii nr. 8/1996, este autor persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera
- potrivit art. 4 din cuprinsul Legii nr. 8/1996, se prezumă a fi autor, până la proba contrară, persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștința publică

- când opera a fost adusă la cunoștința publică sub formă anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită de persoana fizică sau juridică ce o face publică având consimțământul autorului, atât timp cât acesta nu își dezvăluie identitatea
- potrivit Legii nr. 8/1996, dobândirea calității de autor de către o persoană fizică nu este condiționată decât de crearea unei opere, fără a fi necesară întrunirea altei condiții legate de vârstă
- minorul poate dobândi calitatea de autor al unei opere, indiferent de vârstă, independent de capacitatea sa de exercițiu (capacitate restrânsă de exercițiu sau este lipsit total de capacitate de exercițiu)
- raportul dintre prevederile Codului Civil și dispozițiile Legii speciale nr. 8/1996
- dobândirea calității de autor prin simplul fapt al creării operei atrage de drept dobândirea în patrimoniul minorului a tuturor drepturilor de autor consacrate de lege, atât a drepturilor morale, cât și a drepturilor patrimoniale
- drepturile morale de autor fac parte din categoria drepturilor *intuitus personae*, fiind strict legate de persoana autorului, putând fi exercitate strict doar de către titularul lor
- decizia alegerii unui pseudonim sub care să se aducă opera la cunoștința publicului reprezintă o manifestare unilaterală de voință din partea autorului operei
- dreptul minorului de a alege numele sub care opera va fi adusă la cunoștința publicului nu poate fi exercitat de către reprezentantul legal sau ocrotitorul legal al acestuia
- decizia alegerii unui pseudonim presupune manifestarea expresă a voinței de a-și alege un alt nume decât cel real, o altă identitate
- Legea recunoaște și ocrotește subiectul de drept care, colaborând, realizează împreună cu alți parteneri de creație opere comune sau opere colective
- conform legii, este operă comună opera creată de mai mulți coautori, în colaborare
- dreptul de autor asupra operei comune aparține coautorilor acesteia, între care unul poate fi autorul principal (unul singur poate fi considerat autor principal)
- în lipsa unei convenții contrare, coautorii nu pot utiliza opera decât de comun acord, iar refuzul consimțământului din partea oricăruia dintre coautori trebuie să fie temeinic justificat

- autorul principal este acel coautor a cărui participare la realizarea operei a fost esențială în nașterea acesteia
- în măsura în care refuzul unuia dintre coautori de a-și exprima consimțământul cu privire la exploatarea operei creează pagube evidente celorlalți coautori, acest refuz poate fi atacat la instanța competentă, urmând ca instanța să decidă temeinicia sau netemeinicia refuzului coautorului
- în cazul utilizării operei create în colaborare, remunerația se cuvine coautorilor în proporțiile pe care aceștia le-au convenit, iar în lipsa unei convenții, remunerația se împarte proporțional cu părțile de contribuție ale autorilor sau în mod egal, dacă acestea nu se pot stabili
- în cazul în care contribuția fiecărui coautor este distinctă, aceasta poate fi utilizată separat, cu condiția să nu se prejudicieze utilizarea operei comune sau drepturile celorlalți coautori
- dreptul de autor al unei opere literare, artistice sau științifice se naște din momentul creării operei, oricare ar fi modul sau forma concretă de exprimare

Obiectul dreptului de autor

- a) scrierile literare și publicistice, conferințele, predicile, pledoariile, prelegerile și orice alte opere scrise sau orale, precum și programele pentru calculator
- b) operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi: comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice
- c) compozițiile muzicale cu sau fără text
- d) operele cinematografice, precum și orice alte opere audiovizuale
- e) operele fotografice, precum și orice alte opere exprimate printr-un procedeu analog fotografiei
- f) operele de arhitectură, inclusiv planșele, machetele și lucrările grafice ce formează proiectele de arhitectură
- g) lucrările plastice, hărțile și desenele din domeniul topografiei, geografiei și științei în general
- h) operele dramatice, dramatico-muzicale, operele coregrafice și pantomimele

Constituie, de asemenea, ***obiect al dreptului de autor operele derivate*** care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, și anume:

a) traducerile, adaptările, adnotările, lucrările documentare, aranjamentele muzicale și orice alte transformări ale unei opere literare, artistice sau științifice care reprezintă o muncă intelectuală de creație

b) culegerile de opere literare, artistice sau științifice, cum ar fi: enciclopediile și antologiile, colecțiile sau compilațiile de materiale sau date, protejate ori nu, inclusiv bazele de date, care, prin alegerea sau dispunerea materialului, constituie creații intelectuale

- dreptul moral de autor reprezintă acel drept al cărui conținut nu este exprimat într-o formă pecuniară

- încălcarea unui drept moral de autor dă dreptul titularului să solicite acordarea de despăgubiri (daune morale)

- drepturile morale de autor se nasc în patrimoniul autorului odată cu crearea operei

- dreptul moral de autor este un drept strâns legat de persoana autorului, fiind de asemenea imprescriptibil

- dreptul moral este în principiu inalienabil

Conținutul dreptului de autor - drepturile morale de autor

- dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică (drept de divulgare; discuția referitoare la operele comune)
  - dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei (drept la paternitatea operei)
  - dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică (drept la paternitatea operei)
  - dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării
- dreptul la paternitatea operei comportă atât un aspect pozitiv, cât și un aspect negativ
- aspectul pozitiv constă în dreptul autorului de a revendica oricând calitatea sa de autor al operei

- aspectul negativ constă în dreptul de a se opune la oricare act de contestare a acestei calități din partea unor terți
- recunoașterea dreptului la paternitatea operei are ca obligație corelativă îndatorirea tuturor celor care folosesc opera de a indica numele autorului
- nerespectarea voinței autorului în ceea ce privește numele sub care dorește să aducă opera la cunoștința publicului constituie atât o încălcare a dreptului la nume, cât și o încălcare a dreptului de autor
- în cazul operelor comune, toți coautorii beneficiază de dreptul moral de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publicului
- dreptul de a decide sub ce nume este adusă opera la cunoștința publicului implică inclusiv respectarea voinței autorului cu privire la modul de a scrie numele, cu prenume întreg, cu inițială etc.
- dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa (dreptul la respectul sau integritatea operei)
- drepturile morale de autor nu pot face obiectul vreunei renunțări sau înstrăinări
- după moartea autorului, exercițiul unora dintre drepturile prevăzute anterior se transmite prin moștenire, potrivit legislației civile, pe durată nelimitată

Drepturi morale transmise prin moștenire pe durată nelimitată

- dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică
  - dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei
  - dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa
- autorul unei opere are dreptul exclusiv de a decide dacă, în ce mod și când va fi utilizată opera sa, inclusiv de a consimți la utilizarea operei de către alții
- dacă opera este creată, într-o perioadă de timp, în părți, serii, volume și în orice alte forme de dezvoltare creativă, termenul de protecție va fi calculat pentru fiecare dintre aceste componente din momentul creării lor
- drepturile patrimoniale de autor prevăzute în cuprinsul art. 13 din Legea nr. 8/1996 durează tot timpul vieții autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moștenire, potrivit legislației

civile, pe o perioadă de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștința publică în mod legal

Utilizarea unei opere dă naștere la ***drepturi patrimoniale***, distincte și ***exclusive***, ale autorului ***de a autoriza sau de a interzice***

- ✓ reproducerea operei
- ✓ distribuirea operei
- ✓ importul în vederea comercializării pe piața internă a copiilor realizate, cu consimțământul autorului, după operă
- ✓ închirierea operei
- ✓ împrumutul operei
- ✓ comunicarea publică, direct sau indirect a operei, prin orice mijloace, inclusiv prin punerea operei la dispoziția publicului, astfel încât să poată fi accesată în orice loc și în orice moment ales, în mod individual, de către public
- ✓ radiodifuzarea operei
- ✓ retransmiterea prin cablu a operei
- ✓ realizarea de opere derivate (*art. 13 din cuprinsul Legii nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe*)

- durata drepturilor patrimoniale asupra operelor aduse la cunoștința publică în mod legal, sub pseudonim sau fără indicarea autorului, este de 70 de ani de la data aducerii la cunoștința publică a acestora

- în cazul în care identitatea autorului este adusă la cunoștința publică înainte de expirarea termenului menționat mai sus sau pseudonimul adoptat de autor nu lasă nicio îndoială asupra identității autorului se aplică dispozițiile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 8/1996

- durata drepturilor patrimoniale asupra operelor realizate în colaborare este de 70 de ani de la moartea ultimului coautor

- în cazul în care contribuțiile coautorilor sunt distincte, durata drepturilor patrimoniale pentru fiecare dintre acestea este de 70 de ani de la moartea fiecărui coautor

- proprietatea intelectuală este protejată din punct de vedere juridic atât pe plan național, cât și pe plan internațional
- pe plan național există două autorități constituite care au rolul de a proteja dreptul de proprietate intelectuală (*O.S.I.M./O.R.D.A*)
- O.S.I.M. - Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
- O.R.D.A. - Oficiul Român pentru Dreptul de Autor
- pe plan internațional, dreptul de proprietate intelectuală este protejat prin intermediul organismului denumit Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (O.M.P.I.) și Organizația Mondială a Comerțului (W.T.O.)
- potrivit art. 27 din cuprinsul Declarației Universale a Drepturilor Omului „fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărui autor este”
- litigiile privind dreptul de autor și drepturile conexe sunt de competența organelor jurisdicționale

CURSUL 13

PROGRAME/MIJLOACE ELECTRONICE DE VERIFICARE A LUCRĂRILOR

În societatea contemporană expansiunea Internetului a determinat o migrare tot mai mare a documentării pentru cercetare în zona digitală.

Posibilitățile de informare rapidă, accesibilitatea și mai ales accesul facil la o cantitate de informații suficient de abundentă pentru a permite realizarea unor documentări sau studii reprezintă însă o armă cu două tăișuri, fiind pe de o parte un ajutor în asigurarea accesului la o serie de surse altfel dificil de accesat, o posibilitate de informare rapidă, globală, dar pe de altă parte o scurtătură nefericită, care uneori poate descalifica academic pe utilizator.

Tentația înșelăciunii, a trișatului prin copiere și plagiat este amplificată de ușurința tehnică a preluării unor texte și/sau informații din mediul online. Pe de altă parte, tehnologia informației face ca acest tip de preluare să fie relativ ușor detectabil.

Programele de depistare a plagiatului au început să fie folosite în mod coerent din 2001, când la University of Virginia profesorul de fizică Louis A. Bloomfield a dezvoltat un program de computer prin care s-au reevaluat lucrările a 1500 de studenți. De atunci procedeul s-a extins, diverse firme au dezvoltat programe tot mai complexe de depistare a similitudinilor, iar utilizarea acestor programe a devenit nu doar un instrument de constatare ex-post a încălcărilor deontologice, ci și de prevenție a acestora.

În România utilizarea acestor programe a fost sporadică inițial, și s-a extins considerabil după declanșarea discuțiilor publice despre doctoratele plagate de politicieni (2012).

În 2016, când Ministerul Educației a promovat o politică sistemică de verificare a tezelor de doctorat, analiza a evidențiat faptul că cea mai mare parte a Universităților foloseau deja, în măsuri diferite, programe electronice de detectare a similitudinilor.

După o verificare tehnică a funcționalității programelor deja folosite de universități, prin ordinul nr.3485 din 24 martie 2016 a fost recunoscută folosirea următoarelor programe:

- iThenticate (Turnitin)
- Plagiarism detector + PDAS (Plagiarism Detector Accumulator Server),
- Safe Assign,
- SEMPLAG,
- Sistemantiplagiat.ro

Prin același ordin s-a stabilit că lista programelor electronice poate fi completată, cu condiția ca programele pentru identificarea similitudinilor textuale „să îndeplinească următoarele cerințe:

1. verificarea cu baze deținute de dezvoltator (abonamente pe care le are dezvoltatorul cu diverse reviste, jurnale, edituri, etc);
2. verificarea cu Internetul/web;
3. realizarea unei baze proprii și permiterea contrastării cu aceste documente ;
4. încărcarea și verificarea fișierelor în formate: *.doc, *.docx, *.pdf;
5. recunoașterea caracterelor românești;
6. generarea unor rapoarte de analiză care să conțină:
  - a. numele software-ului utilizat
  - b. data la care a fost generat raportul
  - c. fragmentele/zonile similare din documentul verificat marcate sugestiv, fie prin culoare și trimitere la link, fie încadrate într-un chenar și însoțite de linkul către sursa suspectă, fie prin afișarea comparativă a fragmentelor similare însoțite de numele sursei)” (OMENCȘ, nr.3485/2016).

Caracteristici și mod de utilizare

Dincolo de varietatea lor, programele de detectare a similitudinilor au câteva caracteristici comune:

- aceste programe nu detectează plagiatul și/sau încălcarea principiilor deontologiei academice în sine, ci similitudinile dintre textul supus verificării și alte texte stocate în baza de date și/sau accesibile online; rezultatul verificării este deci un raport care cuprinde lista similitudinilor, textele pasajelor identificate ca similare, sursa textelor similare, și diverse alte date sau marcaje care să ușureze vizualizarea și analiza umană subsecventă;
- în identificarea similitudinilor, aceste programe folosesc un algoritm reglabil, având la bază numărul de cuvinte identice; majoritatea programelor combină verificarea la două niveluri de similitudine, de exemplu șirurile de 5 cuvinte identice și șirurile de 25 cuvinte identice. Evident, mărimea șirurilor de cuvinte identice determină mărimea procentului de similitudine al unui text (cu cât este mai mic numărul de cuvinte care trebuie să fie

identice, cu atât este mai mare procentul de similitudine indicat în raport);

Raportul de similitudine al serviciului *sistemantiplagiat.ro* facilitează evaluarea originalității textului lucrării de licență, determină în ce măsură a fost copiat documentul și indică numărul de fragmente împrumutate. Raportul de similitudine determină de asemenea, măsura în care documentul este format din fragmente identice cu cele descoperite în alte texte; indică procentul numărului de cuvinte găsite în alte texte față de numărul total de cuvinte din documentul analizat:

- **COEFICIENTUL DE SIMILITUDINE 1:** 50% - *valoarea coeficientului de similitudine 1* determină ce procent din document conține fraze de 5 cuvinte sau mai lungi găsite în baza de date a altor universități afiliate sau surse de pe Internet.
- **COEFICIENTUL DE SIMILITUDINE 2:** 5% - *valoarea coeficientului de similitudine 2* determină ce procent din document conține fraze de 25 de cuvinte sau mai lungi, găsite în bazele menționate anterior;
- conținutul rapoartelor depinde în mare măsură de setările generale ale programului, setări care cuprind nu doar mărimea șirurilor de cuvinte identice care sunt luate în considerare, ci și faptul dacă în analiză sunt incluse notele de subsol sau listele de referințe bibliografice, textele între ghilimele etc.; unele programe îngăduie reglarea setărilor de către oricare utilizator pentru o verificare anume, altele necesită drepturi de acces electronic speciale pentru a schimba setările;
- pe lângă identitatea deplină a șirurilor de cuvinte, unele programe semnalează și situațiile în care anumite texte cuprind reformulări minore și/sau alterări ale ordinii cuvintelor.

Rapoartele de similitudine nu stabilesc ele însele dacă un text este plagiat și nici dacă este original. Pentru un asemenea verdict este nevoie de analiza calitativă a factorului uman, mai concret a profesorului care verifică lucrarea cu ajutorul acestor programe și rapoarte.

Mai concret, un procentaj mare de similitudine în raport nu înseamnă că textul este neapărat plagiat, după cum nici un procentaj 0 de similitudine nu garantează neapărat originalitatea textului. Este de datoria profesorului să analizeze raportul de similitudini în detaliu, decizând în fiecare dintre situații dacă similitudinea reflectă un plagiat sau dacă ea este legitimă (caz în care unele programe îngăduie excluderea dintr-o formă editată a raportului).

Iată unele situații în care analiza umană conduce la exonerarea de suspiciune a unor similitudini:

- pasajul indicat ca similar este un citat, marcat cu ghilimele și care are trimitere conform regulilor de citare recunoscute;
- textul indicat de raport este similar cu un alt text al aceluiași autor, postat anterior, dar în lucrarea verificată este menționată explicit existența publicației anterioare;
- textul similar semnalat în raport a fost postat online ulterior redactării textului verificat;
- pasajul indicat ca similar este de fapt o sintagmă uzuală (la o setare pentru identificarea șirurilor de 5 cuvinte identice aceasta poate indica și expresii uzuale de tipul „și pe de altă parte”, și denumiri de instituții precum „Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare”) sau o afirmație care exprimă un adevăr general, greu sau imposibil de formulat într-un mod care să excludă similitudinea cu alți utilizatori (de exemplu, „Primul Război Mondial a avut loc în anii 1914-1918”).

Limitele programelor de verificare electronică

Unele dintre aceste limite au devenit evidente și la enumerarea caracteristicilor programelor electronice de detectare a similitudinilor.

Altele sunt:

- nu pot identifica preluările din texte care nu sunt accesibile pe Internet sau în bazele de date accesibile; performanța diferitelor programe depinde deci de mărimea bazelor de date la care au acces (din acest punct de vedere, Turnitin este lider mondial - Birkić, Celjak, Cundeković, Rako, 2016, 11);
- nu pot depista preluările din texte redactate în alte limbi; până acum, dintre programele folosite în România, doar SEMPLAG cuprinde posibilitatea de a identifica și traduceri din engleză în română;
- identifică doar similitudinile textuale, nu și preluările de figuri (grafice, scheme, hărți, imagini etc.);
- nu indică întotdeauna sursa primară a preluării; de exemplu, dacă doi autori au plagiat un text care nu este accesibil online (de exemplu, o carte publicată în 1952), atunci se indică similitudinea cu textul similar care a fost primul postat online, și nu cu sursa comună a plagiatului;
- au performanțe relativ slabe în identificarea parafrazelor;

- unele programe nu îngăduie verificarea unitară a unor texte mari, solicitând divizarea acestora și emițând rapoarte separate pentru fiecare parte.

La capitolul limite se cuvine să avem în vedere și vulnerabilitățile specifice programelor electronice (virusare, căderi de tensiune etc.), obiecțiile legale la stocarea textelor în bazele de date folosite pentru confruntarea lucrărilor verificate, costurile considerabile care pot descuraja folosirea de către instituții cu resurse financiare limitate, precum și faptul că analiza umană a rapoartelor de similitudine necesită un training și timp din partea verficatorilor.

Potențialul educativ

Recomandarea specialiștilor este aceea de a se folosi aceste programe nu doar în scopul depistării plagiatelor și pedepsirii autorilor acestora, ci mai ales ca instrument pedagogic și didactic capabil să dezvolte comportamente de onestitate și integritate academică prin discutarea cu studenții a textelor și a rezultatelor rapoartelor de similitudine.

Experiența multor universități a evidențiat faptul că discutarea cu studenții a modului de funcționare a programelor de verificare electronică și a rezultatelor verificării contribuie atât la conștientizarea necesității de a respecta deontologia academică și regulile de citare, cât și la consolidarea abilităților lor analitice. Faptul că uneori această deschidere poate conduce la perfecționarea unor tehnici de „păcălire” a programelor de similitudine trebuie considerat un efect secundar nedorit, dar care nu anulează efectele educative pozitive ale folosirii sistematice a programelor de verificare electronică a originalității textelor.

CURSUL 14

ETICA ȘI COMPETENȚA CULTURALĂ ÎN ORGANIZAȚIILE MEDICALE DE CERCETARE

Limitele bioeticii și nevoia de competență culturală

Atunci când se confruntă cu complexitatea morală, multe culturi non-occidentale folosesc valori și credințe alternative, percepții și structuri sociale. În ciuda succeselor lor extraordinare, abordările medicale occidentale tind să fie puternic influențate de un accent biomedical care nu are în vedere contextul situației. Acest lucru este bine ilustrat de exemplul transplantelor de organe, care este adesea privit ca un act pozitiv și altruist, cu toate acestea, în multe culturi asiatice, a ridicat serioase întrebări etice și polarizează opinia la fel de accentuată ca și problema avortului din Occident.

Disciplina bioeticii, care se bazează pe filozofia morală occidentală și din perspectiva științei biomedicale, este aplicată într-o cultură complexă, extrem de individualistă, folosind abordări raționale, logice, obiective, consecvente și riguroase la problemele controversate. Deși sunt utile în identificarea și clarificarea unei probleme etice, aceste abordări minimalizează complexitatea, ambiguitatea și esențele emoționale care adesea conferă unei dileme etice sensul său social și cultural. Ca și medicina occidentală, bioetica, deși se bazează pe o combinație de principii științifice, raționale și obiective, este la fel de mult o construcție culturală ca orice sistem de credințe filosofice sau de sănătate non-occidentale. Recunoașterea diferențelor culturale fără a înțelege profunzimea, lărgimea și sensul lor nu va funcționa și va duce doar la înstrăinarea morală în societăți complexe, multiculturale, precum cele în care există bioetică.

Pentru a aplica bioetica într-un mediu cultural divers, trebuie să explorăm acei factori cunoscuți ca fiind definiți din punct de vedere cultural, cum ar fi contextul cultural, lotul de control și modelul explicativ al bolii, în combinație cu experiența subiectivă a celor implicați direct. Bioetica încă a întreprins o explorare cuprinzătoare a realităților sociale și culturale care

formează atât de multe conflicte bioetice. Perspectivile științelor sociale pot ajuta cercetătorul să înțeleagă mai clar modul în care se consideră o problemă etică.

Implicații pentru practică.

Atunci când aplicăm principiile occidentale într-o altă cultură, cercetătorul trebuie să ia în considerare mai întâi înțelegerea, interpretarea și valoarea acordată de către individ. În Occident, acest concept își asumă valoarea morală a independenței, a autodeterminării, a vieții private și a competenței - o presupunere care stă la bază tuturor proceselor de îngrijire a sănătății și a cercetării când presupune studiu pe subiecți umani și animale. Atât biomedicina, cât și bioetica presupun că persoana care suferă de boală este cea mai bună persoană pentru a lua decizia de îngrijire a sănătății. Cu toate acestea, multe culturi non-occidentale percep familia sau comunitatea ca fiind vitală în primirea și dezvoltarea informațiilor necesare luării deciziilor și pentru organizarea tehnicilor profilactice, terapeutice pe perioada unor studii de clinică pentru pacienți incluși în cercetare. Astfel, un prim pas în atingerea unei perspective bioetice sensibile între culturi este o reevaluare completă a principiului autonomiei. Fiecare furnizor de servicii medicale, care presupune studii clinice, trebuie să descopere cum să vadă fiecare persoană ca o „ființă culturală”. Persoana etică trebuie să își aibă impulsul necesar pentru a învăța modul în care pacientul și familia definesc acest termen central și pentru a oferi un respect adevărat pentru persoană, trebuie să ajungă să înțeleagă și să aplice greutățile corecte ale valorilor alternative, sistemelor sociale și stilului luării deciziilor și pentru corectarea medicală.

Doctoratul nu este un titlu onorific, ci o formă de studii, ceea ce presupune de fapt o aprofundare a cunoștințelor și creșterea interesului pentru acest domeniu, din partea doctoranzilor. În momentul în care doresc să mă înrolez într-o formă de studii și vreau să o duc până la final, aceasta presupune drepturi dar și obligații, responsabilități, de respectat reguli, norme, respectiv standarde, adică vorbim de competențe culturale pentru cercetare medicală, dacă în final doresc să obțin o diplomă de DOCTOR, ceea ce presupune finalizarea ciclului III, așa cum se obțin și celelalte diplome: de licență – ciclul I pentru absolvirea facultății sau de disertație – ciclul II pentru absolvirea unui master.

Doctoratul reprezintă și un criteriu de avansare, de promovare, sau chiar de acceptare într-un post, pe viitor poate fi și un criteriu de selecție pentru postul de manager al unui spital, mai ales județean sau municipal. Doctoratul însuși este și o condiție pentru a lucra în cercetarea științifică.

Deprinderile de cercetare academică și în același timp și de elaborare a tezei de doctorat și a publicațiilor pentru diseminarea rezultatelor cercetării trebuie formate în această perioadă de școală doctorală, de aceea sunt incluse aceste discipline, precum Etică și Integritate academică în curricula acestui program de studii de tip ciclu III. Pentru ca doar din momentul în care ținem cont de conceptul de etică și integritate academică începem să vorbim de fapt despre o competență culturală reală a cercetării științifice și să dispară acea cultură a toleranței pentru fraudă în cercetare.

Surse bibliografice utilizate și recomandate pentru conceptul de etică și competență culturală în organizațiile medicale de cercetare:

1. Bowman, K. (2004). What are the Limits of Bioethics in a Culturally Pluralistic Society. *Journal of Law and Medical Ethics*, 32(4), 664-669.
2. Cantwell, A., Friedlander, E. and Tramm, M. (2000). *Ethics and Anthropology: Facing Future Issues in Human Biology, Globalism, and Cultural Property*. New York: The New York Academy of Sciences.
3. Carrese, J., and Perkins, H. (2003.) Ethics Consultation in a Culturally Diverse Society. *Public Aff Q.*, 17:97-120.
4. Congress, E. (2004). "Cultural and Ethical Issues in Working with Culturally Diverse Patients and Their Families: The Use of the Culturagram to Promote Cultural Competent Practice in Health Care Settings." In A. Metteri, T. Kroger, A. Pohjola, & P. Rauhala (Eds), *Social Work Visions from Around the Globe: Citizens, Methods, and Approaches*, pp.249-262, Binghamton, NY: Haworth Social Work Practice Press. https://www.researchgate.net/publication/7961304_Cultural_and_ethical_issues_in_working_with_culturally_diverse_patients_and_their_families_The_use_of_the_Culturagram_to_promote_cultural_competent_practice_in_health_care_settings
5. Crow, K., Matheson, L., & Steed, A. (2000). Informed Consent and Truth-telling: Cultural Directions for Healthcare Providers. *Journal of Nursing Administration*, 30(3), 148-152.
6. Louw, B. (2016). Cultural Competence and Ethical Decision Making for Health Care Professionals. *Humanities and Social Science*, 4(2-1), 41-52.

7. McLean, M., and Graham, M. (2003). Minority Patients Need Cultural Brokers. *Ethics Connection*. Markkua Center for Applied Ethics. <http://www.scu.edu/ethics/publications/ethicalperspectives/minoritypatients.html>
8. Milton, C. (2016). Ethics and Defining Cultural Competence: An Alternative View. *Nursing Science Quarterly*, 29(1), 21–23.
9. Sargent, C., and Smith-Morris, C. (2006). Questioning Our Principles: Anthropological Contributions to Ethical Dilemmas in Clinical Practice. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 15(2), 123-134.

SURSE BIBLIOGRAFICE RECOMANDATE PENTRU DOCTORANZI

I. DOCTORATUL – PE ÎNȚELESUL CANDIDAȚILOR

1. Murray, R. (2009). How to survive your viva. Defending a thesis in an oral examination, 2nd ed, Maidenhead: McGraw Hill, Open University Press.
2. Murray, R. (2006). How to Write a Thesis, 2nd ed., Maidenhead: McGraw Hill, Open University Press.
3. Phillips, E., Pugh, D. S. (2010). How to Get a PhD. A Handbook for Students and their Supervisors, 5th ed., Buckingham: Open University Press.
4. Turabian, K. (2007). A Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations, 7th ed., Chicago: Chicago University Press.

II. INTRODUCERE ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

1. Blaxter, L., Hughes, C., & Tight, M. (2006). How to Research. 3rd ed. Maidenhead: Open University Press.
2. Booth, Wayne C., Gregory G. Colomb, and Joseph M. Williams. (2008). The Craft of Research, 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press.

3. Frascati Manual (2002). Proposed standard practice for surveys on research and experimental development. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development Publications.

4. Grix, J. (2001). Demystifying Postgraduate Research. From MA to PhD, Birmingham: Birmingham University Press.

III. INTRODUCERE ÎN CERCETAREA BIOMEDICALĂ

1. Conn, P. M. ed. (2008). Sourcebook of Models for Biomedical Research. Totowa, New Jersey: Humana Press.

2. Boss, J. M. & Eckert, S. H. (2004). Academic scientists at Work. Navigating the Biomedical Research Career. New York: Kluwer Academic Publishers.

3. Dupont, W. D. (2002). Statistical Modeling for Biomedical Researchers. A Simple Introduction to the Analysis of Complex Data. Cambridge: Cambridge University Press.

4. Laake, P. et al. eds. (2007). Research Methodology in the Medical and Biological Sciences. Amsterdam: Elsevier.

IV. ETICA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

1. Scott-Lichter, D. and the Editorial Policy Committee, Council of Science Editors. CSE's White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, 2012 Update. 3rd Revised Edition. Wheat Ridge, CO: 2012.

2. Booth, Wayne C., Gregory G. Colomb, and Joseph M. Williams. (2008). The Craft of Research, 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, Part V Some Last Considerations: The Ethics of Research, pp. 273-6. 3. *** (2009). On being a scientist : a guide to responsible conduct in research / Committee on Science, Engineering, and Public Policy, National Academy of Science, National Academy of Engineering, and Institute of Medicine of the National Academies. — 3rd ed. Washington: National Academies Press.

4. EUROPEAN COMMISSION, European Textbook on Ethics in Research (2010), <http://ec.europa.eu/research/science-society/index.cfm?fuseaction=public.topic&id=1362>

5. European Commission (2013). Ethics for researchers. Facilitating Research Excellence in FP7, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

V. ETICA CERCETĂRII MEDICALE ȘI FARMACEUTICE

1. World Medical Association Declaration of Helsinki: ethical principles for medical research involving human subjects. JAMA. 2000; 284: 3043-3045.

2. Williams, J.R. (2015). Medical Ethics Manual. The World Medical Association, Inc.

3. Omar Sultan Haque et al. (2013). The Ethics of Pharmaceutical Industry Influence in Medicine, Publications Division, Ministry of Education, Israel.

4. Nuffield Council on Bioethics, The ethics of research related to healthcare in developing countries.http://www.nuffieldbioethics.org/sites/default/files/HRRDC_Followup_Discussion_Paper.pdf

5. Laake, P. et al. eds. (2007). Research Methodology in the Medical and Biological Sciences. Amsterdam: Elsevier.

VI. CADRUL LEGISLATIV ȘI PRINCIPIILE EDUCAȚIEI DOCTORALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

1. European Commission (2018). Doctoral Education. Why it matters for Europe. Brussels: European University Association.

2. European Commission (2016). Doctoral Education - Taking Salzburg Forward. Implementation and Challenges. Brussels: European University Association.

3. European Commission (2005). The European Charter for Researchers. The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers, EUR 21620, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

4. Pechar, H. (2007). "The Bologna Process" A European Response to Global Competition in Higher Education, Canadian Journal of Higher Education Revue canadienne d'enseignementsupérieur Volume 37, No. 3, 2007, pages 107-123.

5. European Commission (2011). Principles for Innovative Doctoral Training, Brussels: Directorate-General for Research & Innovation, Directorate B – European Research Area. Unit B.2 – "Skills".

6. European Commission (2015). Principles and Practices for International Doctoral Education. Brussels: European University Association. www.eua.be Raportul de la Salzburg privind educația la nivel doctoral în UE – Salzburg principles of the third cycle of the Bologna process. Salzburg, 3-5 February 2005.

7. The Framework for Qualifications for the European Higher Education Area, 'Dublin descriptors'. Third cycle:
<http://www.qrossroads.eu/qualifications-framework-of-the-european-higher-education-area/third-cycle---phd>

8. Borrell-Damian, L., Morais, R., Smith, J. H. (2015). Collaborative Doctoral Education in Europe: Research Partnerships and Employability for Researchers. Report on Doc-Careers II Project. Brussels: European University Association.

LEGISLAȚIA STUDIILOR DOCTORALE DIN ROMÂNIA

Ministerul Educației Naționale - <https://www.edu.ro/studii-doctorat>

GHID DE BUNE PRACTICI PENTRU SUPERVIZAREA UNUI DOCTORAT

Reguero, M., Carvajal, J.J., García, M.E., & Valverde, M. (2017). Good Practices in Doctoral Supervision: Reflections from the Tarragona Think Tank. Tarragona: Publicacions of Universitat Rovira i Virgili. Retrieved 2 May 2018, from:
<http://www.publicacions.urv.cat/cataleg/universitat-rovira-i-virgili/31-universitat-rovira-ivirgili/700-good-practices-in-doctoral-supervision-reflections-from-the-tarragona-think-tank>